№ 141 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem פרייז 20 גראשען Lodzer Tageblat

לאדזשער טאגעבלאט

רעדאקציע און אדמיניסטראציע: פיעטרקאווער 16. טעלעפאנען: פון רעדאקציע 73, פון אדמיניסטראציע 47 | מאנטאג, כ׳ סיון תרפ״ז | 20 czerwca 1927 r. | צוואנציגסטער יאהרגאנג.

היינט — ערשטע זיצונג פון דער נייער סיים-סעסיע

וויטערדיגע רעפרעסיעס אין סאוויעט-רוסלאנד.

היינטיגע סיים-זיצונג.

ווארשא, 19. יוני. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) היינט 5 נאכ־מיטאג קומט פאר די ערשטע זיצונג פון דער נייער סיים-סעסיע. אויף דער טאג־ארדנונג געפינט זיך צווישען אנדערען דער פראיעקט צו ענדערן די קאנסטיטוציע, ארייננעטראגען דורך ב.ב.ס. לויט׳ן ראזיגען פראיעקט ווערט די קאנסטיטוציע געענדערט אין דעם זין, אז דער סיים קאן זיך לויט׳ן איינענעם ווילען פיר־אנדערלאזען. אלס רעפערענט טרעט ארויס דעפ. סטאפינסקי. פון פערשידענע אנדערע קומען זיך צונויפצופאהרען די סיים־דעפוטאטען. געלטען זיינען פארגע־קומען זיצונגען פון פערשידענע סיים־קלובען. היינט קומט פאר א זיצונג פון יו־דישען קאלא, אויף וועלכער עס וועט אנגענומען ווערען א שטעלונג בנוגע דעם פראיעקט צו ענדערן די קאנסטיטוציע.

ווייטער שטעהען אויף דער טאג־אר־דנונג פון דער ערשטער זיצונג פון דער איצטיגער סעסיע פון סיים די פראגען וועגען דער אויסלענדישער הלואה און וועגען ענדערען די וואהל־ארדינאציע. אין צוזאמענהאנג דערמיט ווערט געפלאנט צונויפצורופען א קאנפערענץ פון די נא־ציאנאלע מינדערהייטען, וועלכע זאלען זיך בעראטען וועגען פארשלאגען צו ענ־דערן די וואהל־ארדינאציע, ווייל די פאר־שלאג־געבער זענען אויסען צו פערקלע־נערן די פערטרעטערשאפט פון די נא־ציאנאלע מינדערהייטען אין סיים.

וויטערדיגע רעפרעסיעס אין סאוויעט־רוסלאנד.

מאסקווא, 19 יוני (א. ו.) פון מינסק ווערט מיטגעטיילט, אז בז צארישע אפיצירען, וואס זענען פער׳משפט געווארען צום טויט, האבען איבערגעגעבען א ביטע צו דער סאוויעטען־רעגירונג וועגען בעגנאדיגונג.

אין פערלויף פון די לעצטע טעג זענען פון מאסקווא ארויסגעשיקט געווא־רען 300 פריוואטע סוחרים, זייער פערמעגען איז קאנפיסקירט געווארען פאר דער מלוכה.

מינסק, 19. יוני. (סב.) אין באפ־רייסק זענען דערשאסען געווארען 35 מענשען, הויפטזעכליך אפיצירען און זעל־נער פון דער צארישער ארמעע. דער אורטייל איז ארויסגעגעבען געווארען דורך דער באברויסקער משרעזוויטשאַי־קע.

געניראל גורעצקי — פרעזעס פון דער מלוכה־ווירטשאפטליכער באנק.

ווארשא, 19. יוני. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) דער פינאנץ־מי־ניסטער האט אונטערגעשריבען די נא־מינאציע פון גען. גורעצקי אלס פרעזעס פון דער מלוכה־ווירטשאפטליכער באנק. דער פארשלאג פון מיניסטעריום וועט בעטראכט ווערען אויף דער נאהנטסטער זיצונג פון מיניסטערען־ראט. עס איז אהן צווייפעל, אז דער ראט וועט זיך ארויסזאגען פאר׳ן פארשלאג פון פינאנץ־מיניסטער. דערנאך וועט דער נאמינא־ציע־דעקרעט אונטערגעשריבען ווערען דורכ׳ן מלוכה־פרעזידענט. גען. גורעצקי געפינט זיך איצט אין אויסלאנד אויף קוראציע־אורלויב. זיין צוריקקעהר ווערט ערווארט אין סוף יוני. די ליימונג פון דער באנק זאל ער איבערנעמען דעם 1. יולי.

פראצעס פון קורנאטאווסקי דוביעצקי און חברותא — אין די נאנטסטע טעג.

ווארשא, 19. יוני. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) ענדערגעלטען איז פון פראקוראטאראן־אמט צוגעשיקט געווארען דעם קרייז־געריכט די בעשול־דיגונגס־אקטען געגען גען. ליימער פון ווארשאווער אויספארשונגס־אמט קורנאטאווסקי, געגען ליימער פון דער אויספארשונגס־פרינאַרע לעאנארד דוא־ביעצקי און געגען 4 געהיים־אגענטען פון דער ראדינער פרינאַרע. אלע וועלען גע׳משפט ווערען פאר גענומען לאפער און פאר שאנטאזש. דער טערמין פון פראַ־צעס וועט בעשטימט ווערען אין איינציגע טעג ארום.

שארפער אויפרוף פון „ליגע פאר מענשען־רעכט געגען באלשעוויסטישען טעראר.

פאריז, 19. יוני. (א.ה.) די פראנ־צויזישע ליגע פאר מענשען־רעכט האט ארויסגעגעבען אן אויפרוף און צוזאמענ־האנג מיט׳ן טעראר אין רוסלאנד. אין אויפרוף ווערט צוו. אנד געזאגט: די ליגע פראטעסטירט אמשארפסטען געגען די בארבארישע מעטאדען פון דער סאו־וויעט־רעגירונג, וואס דערמאנען די ערגסטע צייטען פון צאראט. די ליגע רופט אלע איהרע מיטגלידער, וועלכע האבען אמאל פראטעסטירט געגען פאשיסטי־שען טעראר, אז זיי זאלען איצט שטימען מיט פערראכטונג דעם באלשעוויסטי־שען טעראר, וואס בעריהרט די רעכט פון אינדיווידואום און די בירגערליכע פרייהייט.

פערניכטעט דאקומענטען וועגען פאליטישע מארדען,

צוליב מורא פאר קאנטראלע פון פעלקער־בונד.

בערלין, 19. יוני. (סב.) אין דער פארלאמענטארישער קאמיסיע, וואס אונטערזוכט דעם ענין פון די אזוי־גע־רופענע פערשווערונגס־מארדען אין דער שווארצער רייכסווער, איז היינט גע־פיהרט געווארען א סענסאציאנעלע פא־לעמיק וועגען די בעשולדיגונגס־אקטען, וואס זענען אויף א געהיימנים׳פוללען אופן אוועקגענומען. דריי העכערע אפיצירען פון דער ווארצער רייכסווער, וועלכע האבען עדות געזאגט פאר דער קאמי־סיע, האבען פעסטגעשטעלט, אז אלע אק־טען זענען לויט דער פעראָרדנונג פון מיניסטעריום פערניכטעט געווארען, די אקטען זענען צוריסען געווארען, ווייל מען האט זיך געשראקען אויף א קאנטראלע פון דער קאמיסיע ביים פעלקער־בונד.

אלגעמיינע פערזאמלונג פון „באנק־פאלסקי"

וועגען דער אמעריקאנער הלואה.

ווארשא, 19. יוני. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) אויף דער עהרענעלטענער זיצונג פון ראט פון באנק פאלסקי איז בעשלאסען געווארען צונויפ־צורופען אויפ׳ן 11. יולי אן אלגעמיינע פערזאמלונג פון די אקציאנערען, כדי אדורכצופיהרען ענדערונגען אין די סטא־טוטען פון דער באנק און צוזאמענהאנג מיט דער אמעריקאנער הלואה.

א באנקראט פון א פוילישע אונטער־נעמונג אין טערקיי.

ווארשא, 19. יוני. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) לויט די ידיעות וואס זענען אנגעקומען פון קאנסטאנטינא־פאל, איז ערקלערט געווארען אן אוי־פארלאסטש דער פוילישער ספירטוס־געזעלשאפט אין טערקיי. די געזעלשאפט האט געהאט אין פאכט דעם ספירטוס־מאנאפאל אין טערקיי 10 יאהר. דער אפ־מאך מיט דער רעגירונג איז געווען אויף 25 יאהר.

תלמוד תורה האלטשטאט, ברזשעזשינער 23.

דערמיט דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיהל און ביילייד די געעהרטע פאמיליע גראס צוליב דעם טויט פון זייער פערשטארבענעם פאטער

ר׳ שלמה גראס נ״ע

והמקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים. גלייכצייטיג דאנקען מיר דער פאמיליע גראס פאר די געשענקטע 150 זל. וועלכע איז געזאמעלט געווארען דורך אונזער פערוואלטונגס־מיטגליד ה׳ מיכאל גלאס, באוואַ. 20.

מיט דרך־ארץ די פערוואלטונג.

אכטונג, טריקאטאזש־מייסטער!

היינט מאנטאג, דעם 20 יוני, 8 א זייגער אווענט קומט פאר

א אלגעמיינע פערזאמלונג

פון דער טריקאטאזש־סעקציע ביים מאגאזין־שניידער־פאראיין אל. 1 מאי 2. אויף דער פערזאמלונג וועלען בעהאנדעלט ווערען זעהר וויכטיגע פאך־פראגען, וואס פון זיי וועט אפהענגיג זיין די עקזיסטענץ פון די מיטגלידער. דעריבער זאל קיינער נישט פעהלען.

מיט אכטונג די פערוואלטונג.

2 WYKWALIFIKOWANE FREBLANKI

urządzają w suchej, spokojnej i lesistej wsi

Pensjonat dla dzieci

pod kierunkiem pierwszorzędnej gospodyni.
Podczas ładnej pogody pogadanki i zabawy na świeżem powietrzu. — Pomoc szkolna. — Ceny bardzo przystępne.
Zgłaszać się: ul. Żeromskiego (Pańska) № 1. mieszk. 17.

גמנסיה לנערים

של

יצחק קצנלסון

Gimnazjum Męskie I. Kacenelsona

Cegielniana 28, tel. 51-79.

שילער ווערען אנגענומען טעגליך פון 9—2 פארם. און 4—6 נאכם.
ביים איינשרייבען דארפען בייגעלעגט ווערען א מעטריקע און א פאקען־שיין.
עס ווערען אויך אנגענומען קינדער פון 4 ביז 6 יאהר אין אונזער ערשטען גן־ילדים (פרעבעל־שולע). די דירעקציע.

צו דער פערלאבונג פון אונזער ליבען קוזין יוסף לידאר מיט פרל. עדיט אשיצקי וועלכע איז פארגעקומען אין בערלין, ווינשען א הארציגען מזל־טוב סאלא און לוי הילער.

Zur Verlobung meines lieben Cousins
JOSEPH LIDOR
mit Fräulein EDITH OSCHITZKI
gratuliert herzlichst und wünscht viel Glück und Zufriedenheit,
LEON HAMBURSKI.

Dr. H. Wołkowyski

זאכאדניא 57 (צעגעלניאנא 19)
טעל. 19-94
ספעציאל־ארצט פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער־שוואכע
בעהאנדלונג מיט קווארץ־שטראהלען
נעמט אן פון 5—8 אוו. פרויען פון 4—5 ספעציעל ארצט־צימער.

Dr. Różaner

ספעציאליסט פאר הויט־ווענערישע קראנקהייטען און מענער־שוואכע.
היילונג מיט קווארץ־שטראהלען און דיאטערמיע
Dzielna 9 (Narutowicza)
טעל. 28-98.
פון 8—10, 5—8. פרויען 3—4.
אַן׳עקספערא ווארט־זאַל פאר פרויען.

טעגליך פאקעו־זעצען
ווי אויך מיט שריפטעסעטצען
St. Felczer
B. JOSKOWICZ
פאלנאצנא Północna 4 טעל. 41-86
אן געטשטעגליך פון 8—11 פריה און פון 4—6 נאכם.

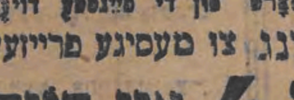

אויפמערקזאם!!

וויכטיג פאר הערינג־הענדלער, שפייז־ און דעליקאטעסען־געשעפטען.

ביי אונז אלטער מארק 4 איז שוין אנגעקומען דער ערשטער טראנספארט פון די פיינסטע האלענדער קוואליטעטען נייע מאטיאס (אוליסעס) הערינג, צו מעסיגע פרייזען.

קומט און איבערצייגט אייך! געדענקט אלטער מארק 4 אין הויף.

י. דעגענשטיין און קאמפ.

8-io klasowe Gimnazjum Męskie

z prawami Gimnazjów Państwowych

Ł. Szakina, w Łodzi, Piotrkowska 18.

די איינשריבס עקזאמענט וועלען דויערן ביז׳ן 28 יוני. — אנמעלדונגען פון נייע שילער נעמט אן די קאנצעלאריע פון 9 ביז 1.

Dyrektor CZ. BAGIEŃSKI.

Dr. Prybulski

זאוואדסקא 1 :— טעלעפאן 25-38.
וועגערישע האר־ און הויט־קראנקהייטען, מענער־שוואכע.
בעהאנדלונג מיט קווארץ־ליכט (הער־אויספאל) און רענטגען־שטראהלען.
נעמט אן פון 9—1 דאמען צו. און 4—8: פון 4—5

Dr. med. Feldman

פרויען־ארצט און אקושער
נעמט אן פון 6½—3½
Cegielniana 46, tel. 32-88.

א יונגעל

פון אנשטענדיגע עלטערן ווערט געזוכט. זיך צו מעלדען אין זעצעריי פון „לאדזשער טאגעבלאט"

Dr. med. Braun

ספעציאל־ארצט פאר הויט־און וועגערישע קראנקהייטען און מענער שוואכע.
בעהאנדלונג מיט קווארץ־ליכט (האר־אויספאל)
23 פאלודניאווא 23
טעל. 40-26
נעהמט אן פון 9—11 און פון 5—8 ד.וועגע

אטענטאט אויפ'ן פוילישען קאנסולאט אין מינסק.

דעלעגאציע פון יוד. קליינהענדלער ביים אינערן-מינ. וועגן זונטאג-רוה.

אטענטאט אויפ'ן פוילישן קאנסולאט אין מינסק.

מינסק, 19. יוני. (סב.) אין דער נאכט פון 14. אויפ'ן 15 יוני, א ווייניגער 3 פארטאגס האט מען געפרובט אויספיהרען אן'אטענטאט אויפ'ן פוילישען קאנסולאט אין מינסק.

א ווייניגער 2.45 איז דער דינסט-פלוטאן אפציהימען דעם פוילישען קאנסולאט אויף סאוויעצקא גאס אלארמירט געווארען דורך איניגע שאסען, וואס זענען געפאלען אויף דער גאס. גלייכצייטיג איז פון דער נעבענזייטיגער ריכטונג אנגעקומען א פאטרול פון דער פערד-מיליציע פרי ארויסצורופען א מהומה צווישען די פערד, האבען די אטענטעטער געווארפען דריי בעמבעס, וועלכע האבען אויפגעריסען. די פערד זענען זיך צולאפען. ערשט נאכ'ן פערלויף פון איניגע מינוט איז געלונגען די אפטיילונג פערד-מיליציע צוריקצופירענגען און ארדנונג. אויסגעצערט די מהומה זענען די אנפאלער פערשוואונדען און אן'אונבעקאנטער ריכטונג.

קאנפערענץ וועגען בּגרעניצען די ים-כחות.

גענף, 19. יוני. (סב.) די קאנפערענץ פון די דריי קאאליציע-מלוכות וועגען בּגרעניצען די בעוואפנונג פון די ים-כחות וועט פארקומען היינט אין זיצונגס-זאל פון פעלקער-בונד. די זיצונג וועט פארקומען עפענטליך. די שפעטערדיגע זיצונגען וועלען פארקומען בײַ פערמאכטע טירען.

גריפּע-עפּידעמיע אין מינסק.

מאסקווא, 19. יוני. (א.ח.) פון דער פערעפענטליכטער סטאטיסטיק זענען אנשטעקענדע קראנקהייטען איז צו זעהן, אז אין פערלויף פון לעצטען האלבען יאהר זענען אין מינסק 123.038 פעלען קראנק געווען אויף גריפּע. טויט-פאלען פון גריפּע-קראנקע זענען געווען 262.

טשעמבערלען און לעזיך אין וויען.

בערלין, 19. יוני. (אטע) מיניסטער טשעמבערלען און לעזיך זענען היינט האלב 12 בײַטאג געפלויגען פון ווין איבער מינכען. עס האבען זיי בעגלייט 4 דייטשע לופט-פליהער אויף בעזונדערע אעראפלאנען.

אין מינכען האבען די פליהער זיך אראפגעלאזט. טשעמבערלען איז ענטוזיאסטיש בעגריסט געווארען דורכ'ן פובליקום. א ווייניגער 3 מיט 9 מינוט האבען זיך טשעמבערלען מיט לעזיג'ן אראפגעלאזט אין מינכען. א פארשטעהער פון דער בייערישער רעגירונג האט געהאלטען א בעגריסונגס-רעדע. די פליהער האבען געוויילט אין מינכען נאר א האלבע שעה. דאן זענען זיי אפגעפלויגען אין דער ריכטונג פון ווין.

וויען, 19. יוני. (אטע) 7.30 אין אווענד זענען טשעמבערלען און לעזינג אנגעקומען קיין ווין. דער גרויסער פערזאמעלטער עולם האט זיי ענטוזיאסטיש בעגריסט.

—0—

דעלעגאציע פון יוד. קליינהענדלער ביים אינערן-מיניסטער

וועגען דער גזרה פון צוואנגס-זונטאג-רוה.

וו א ר ש א, 19 יוני (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). היינט איז פארגעקומען א גרויסער פראטעסט-מיטינג פון יודישע קליינהענדלער געגען דער גזרה פון זונטאג-רוה. א גאנצע רייה רעדנער האט אנגעוויזען, אז דער געזעץ וועגען צוואנגס-זונטאג-רוה איז געגען דער קאנסטיטוציע. צום סוף איז אויסגעוועהלט געווארן א דעלעגאציע, וואס זאל אינטערווענירען ביים אינערן-מיניסטער געגען דער גזרה פון צוואנגס-זונטאג-רוה.

אמעריקאנער אונטערנעמונג בויט אן'אויטא-וועג ווארשא—לאדז.

וו א ר ש א, 19 יוני (טעלעפאניש) דער פארשטעהער פון דער אמעריקאנער אויטאמאביל-געזעלשאפט „מאק“, ברויער, וועלכער וויילט אין ווארשא האט אונטערגעשריבען אן'אפמאך, לויט וועלכער די אמעריקאנער געזעלשאפט פערפליכטעט זיך צו געבען קרעדיט אויף בויען 500 קילאמעטער אויטאמאביל-וועג.

לויט'ן אפמאך וועלען געבויט ווערען צוויי נייע וועגען פאר אויטאמאבילען: ווארשא—לאדז און ווארשא—ראדאם. א חוץ דעם ווערט פאראויסגעזעהן צו פערבעסערן די וועגען און אנדערע קאנטען.

נאכ'ן בעקומען די קאנצעסיע פון מיניסטעריום פאר עפענטליכע ארבייטען האט די געזעלשאפט בדעה צוצוטרעטען צו בויען דעם וועג ווארשא—לאדז. בראש פון דער אויטא-קאמוניקאציע-געזעלשאפט אין פוילען שטעהט פירשט אדאם ראדזיוויל, גראף ראניקער און אנד.

גרויסער שלאקס-רעגען אין ווארשא,

עטליכע טויטע און איניגע צעהנדליג פערוואונדעטע.

וו א ר ש א, 19 יוני (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). אין דער נאכט פון שבת אויף זונטאג האט זיך אין ווארשא אדורכגעטראגען א גרויסער שטורם-רעגען. די ארימע קווארטאלען זענען פערגאסען געווארען און די ארויסגערופענע פייערלעשער האבען אפגעראטעוועט פיל מאבילאס פון דערטרינקען ווערען. פון די דונערן זענען ענטשטאנען שרפות. עס זענען געווען עטליכע טויט-פאלען און איניגע צעהנדליג פערזאנען זענען פערוואונדעט געווארען. אויפ'ן יאבלאנער און אטוואצקער וועג איז קאליע געווארען די טעלעפאנישע פערבינדונג.

גלחים לאזען נישט עפענען א פליאזשע

וואס קאסט אפ איבער 12 מיליארד קראן.

בודאפעשט, 19 יוני (א. ח.) די גרויסע פליאזשע, וואס קאסט 12 און האלב מיליארד קראן, מוז פערלאכט ווערען צוליב דעם פראטעסט פון די קאטוילישע גייסטליכע, וועלכע האלטען, אז עס איז נישט מאראליש, אז מענער און פרויען זאלען זיך צוזאמען באדען.

צוליב דעם פראטעסט פון די גייסטליכע וועט די פריאזשע נישט געעפענט ווערען.

פעראָרדנונג וועגען איינפיהרען די ליטשניקעס דעם 1 יולי.

וו א ר ש א, 19. יוני. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) אין נאהנט צייטען גיכער פון „רושטשניק אוכמאן“ וועט זיך בעוויזען די פעראָרדנונג, אז פון 1. יולי ווערען איינגעפיהרט די ליטשניקעס אין ווארשא, לאדז און אנדערע גרויסע שטעט.

אין צוזאמענהאנג דערמיט איז א דעלעגאציע פון פעראיין צו שיצען די טעלעפאן-אבאנענטען אוועק צום ווייצע-פרעמיער באַרטעל און צום פאסט-מיניסטער מיערזשינסקי און געבעטען אויסצושטעלען. ווייצע-פרעמיער באַרטעל האט בעשטימט די איידיענץ אויף דינסטאג און מיניסטער מיערזשינסקי אויף דאנערשטאג. די דעלעגאציע וועט פאדערען נישט איינצופיהרען די ליטשניקעס, ווייל דאס איז אן'אנגעוועלטעניקעס. אויב די איידיענצען וועלען נישט געבען דעם געוויגשטען רעזולטאט, וועט דער פעראיין צו שיצען די אפאנענטען אנקלאגען דעם פאסט-מיניסטער און הערכיטען טריבונאל.

ווער וועט זיין דער יקאָוו'ס פערטרעטער?

וו א ר ש א, 19. יוני. (טעלעפאניש) עס דאבען ז.ד. פערשפרייט פאלשע קלאנגען, אז די סאוויעטען-רעגירונג דאט נישט פרעה צו שיקען קיין פוילען א פערטרעטער אויפ'ן ארט פון ערמארדעטען קאנסול וואיקאוו. אויפ'ן גרונד פון אינפארמאציעס פון מאסגעבענדע קוועלען ווערען די דאזיגע קלאנגען קאטעגאריש אפגעלייקענט. אין פערלויף פון די נאהנטע 2 וואכען וועט דורך די סאוויעטען-רעגירונג אונטערגעשריבען ווערען די נאמינאציע פון ה' סטאמאניאקאוו, א מיטגליד פון קאלעגיום פון „נארקאמינדעל“, אלס נייער טמער אין ווארשא.

געשטארבען א „משיח“, וועלכער האט בעקומען בעת וואהלען 50 טויזענד שטימען.

בערלין, 19. יוני. (סב.) אין א היגען שפיטאל איז געשטארבען דער „משיח“ קריכמאן הייזער, וועלכער האט פאר זיין „אונדע“ זיך ערווארבען א גרויסע צאהל אנהענגער. דאס אינטערעסאנטסטע איז, אז הייזער האט אין יאהר 1924 געגרינדעט אן'איינגענע פארטיי און בעת די וואהלען צום פארלאמענט בעקומען 50 טויזענד שטימען.

מעטש צווישען לעמבערגער „חשמונאי“ און ווארשעווער „לעגיא“.

וו א ר ש א, 19 יוני (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). היינט איז פארגעקומען א גרויסער מעטש צווישען לעמבערגער „חשמונאי“ און היגען קלוב „לעגיא“. עס זענען געווען 5000 צושויער. דער רעזולטאט איז 4:1 לטובת „לעגיא“.

אסיפה פון אגודת-הרבנים אין ווארשא.

(ג) מארגען דינסטאג און מיטוואך וועט אין ווארשא פארקומען אן'אסיפה פון אגודת-הרבנים אין פוילען. אויפ'ן סדר-היום זענען פאראויסגעזעהן די פראגען וועגן שאפען אפטיילונגען פון אגודת הרבנים און גאליציען און ליטע, וועגען ענדערן דעם קאלענדער א. אז. וו.

פון לאדז פאהרט ארויס הרב ר' משה מנחם סעגאל.

שרייבט אייערע קרובים אין אמעריקא,

אז אייער לאנדסמאן ג. אייזנער, שטענדיגער ניו-יארקער קארעספאנדענט פון „לאדזער טאגעבלאט“, האט נאך א לאנג-יעהריגער פראקטיק אין א ניו-יארקער באנק, געעפענט פאר זיך אן'אגענטור פון די גרעסטע שיף-קאמפאניעס און אז ער האט אויך בעקומען די ערלויבניש איבערצושיקען אמעריקאנער דאלאר קיין פוילען און אנדערע לענדער.

גאנץ בעזונדערע אויפמערקזאמקייט וועט געשאנקען ווערען צו די לאדזער אין אמעריקא, וואס ווילען קויפען שיפסקארטען אדער איבערשיקען אמעריקאנער דאלאר צו זייערע קרובים אין לאדז. פאר זיי וועט אויך געמאכט ווערען א ספעציעל ביליגער פרייז.

ציי ערווארט איהר ווער פון אמעריקא?

אויב איהר ערווארט א בעזוך פון אייערע קרובים, אדער פריינד אין אמעריקא, דאן שרייבט צו זיי. אז אויב זיי ווילען האבען א גוטע, בעקוועמע און שנעלע רייזע און דערצו נאך אין קרייז פון זייערע לאנדסלייט, אז זיי זאלען זיך ווענדען זייער רייזע מיט איהם פערשטענדיגען. ער וועט פאר זיי אויך בעזארגען אלע נויטיגע רייזע-דאקומענטען.

ציי זוכט איהר ווער אין אמעריקא?

ווען איהר ווילט וויסען עס איז געפינען אין אמעריקא, וועל איך אייך אין דער היגזיכט בײַהילפיג זיין. צו דעם צוועק וועט איהר מיר מוזען צושיקען די אלטע אדרעסען פון די געזוכטע, ווי אויך 1 דאלאר אויף אויסגאבען אין צוזאמענהאנג מיט'ן אויסזוכען אייערע קרובים, אדער פריינד.

דאקומענטען פון אמעריקא.

איך וועל אויך אויסארבייטען פאר אייערע קרובים אין אמעריקא אלערליי פוילישע דאקומענטען און אקטען מיט די בעשטעטיגונג פון פוילישען קאנסול, ווי וועגען קויף און פערקויף, אלערליי בעפאלמעכטיגונגען א. ז. וו. אלעס וועט בעזארגט ווערען פאר א ביליגען פרייז און מיט די גרעסטע פינקטליכקייט.

אלערליי פערזיכערונגען.

איך האב אויך בעקומען די אגענטור פון איניגע גרויסע פערזיכערונגס-געזעלשאפטען און בין דעריבער אין דער לאגע צו ערלעדיגען אלע אנגעלעגענהייטען אין צוזאמענהאנג מיט אלע פערזיכערונגען, ווי אויך אין בעזארגען נייע פערזיכערונגס-פאליסען.

פערשרייבט אײַך מיין אדרעס און שיקט איבער דעם אנאנס צו אײַערע קרובים אין אמעריקא:

Gustave Eisner

1133 BROADWAY

New York, n. y.

צי איז דער פוילישער קאנסולאט אין ירושלים מחויב אנצונעמען ביטעס, געשריבענע אין העברעאיש.

מיט א צייט צוריק האט דער פוילישער בירגער אין תל-אביב ה' מ. קארנגרין, זיך געווענדעט צום פוילישען קאנסולאט אין ירושלים וועגען א געוויסען בנין מיט א העברעאישען בריף. אין ענטפער האט דער וויצע-קאנסול ה' זאזשולינסקי אונטערגעשטראכען, אז די ביטע פון פעטענט קען נישט בעטראכט ווערען צוליב דעם, וואס דער קאנסולאט האט נישט קיין דאלמעטש פון העברעאיש.

ה' קארנגרין האט וועגען דעם ענין זיך געווענדעט צום יודישען „קאלא“ אין ווארשא. אין נאמען פון „קאלא“ האט דעפוטאט גרינבוים זיך געווענדעט צום אויסערן-מיניסטעריום און אנגעוויזען דערויף, וואס ה' זאזשולינסקי שיקאנירט די העברעאישע שפראך. דערויף האט דאס מיניסטעריום צוגעשיקט א גאנץ אונקלארע תשובה דעם יודישען „קאלא“, אויף וואט דאס „קאלא“ האט זיך נאכאמאל געווענדעט צום מיניסטעריום הויפטזעכליך וועגען דעם, וואס עס פעהלט אין קאנסולאט אין ירושלים א דאלמעטש פון העברעאיש און געבעטען, אז אזא דאלמעטש זאל אנגאזשירט ווערען.

עס איז אוועק א צייט אהן ענטפער. דעפוטאט הארטגלאס ווידעראמאל אינטערווענירט אין דעם ענין און ענדליך איז אנגעקומען א תשובה פון מיניסטעריום, לויט וועלכער מען טאן דרינגען, אז דער פוילישער קאנסולאט אין ירושלים דארף יא אפיציעל אנערקענען העברעאיש, די פראגע וועגען א דאלמעטש בלייבט אבער ווייטער אפען.

רעזולטאט פון די וואהלען צום געמיינדע-ראט אין כוויני.

(אי) געלטען זענען פארגעקומען די וואהלען צום געמיינדע-ראט אין כוויני. געוואונען האט דער דעמאקראטישער „יואהל-קאמיטעט“, צו וועלכען עס האבען געהערט די ענדעקעס און די בירגערליכע רעכטע גרופען. די אנדערע ליסטע, פון פ.פ.ס. און פּילסודסקיסטען, האט בעקומען א קליינע צאהל שטימען.

נײַכטיגע ספארט-פײַערונגען.

(אג) אין די טעג פון 16. ביז'ן 26. יוני קומט פאר די ספארט-וואך.

געלטען און עהרענגעלטען האבען מארשירט איבער דער שטאט מיט פאהנען, פאקעלען און ארקעסטערס די ספארט-ארגאניזאציע פון דער שול-געגנד.

געלטען נאכמיטאג איז פארגעקומען אין לאקאל אויף שוואנטעליצקא גאס 9 די פײַערליכע ערעפנונג פון צענטראלען ספארט-קלוב, אויף וועלכער עס איז געקומען אלס גאסט דער פרעזעס פון ווארשאווער קרייז-געריכט קאמינסקי.

פײַערליכע ערעפנונג פון פליה-פארט אין לובלינעק.

(אג) נעכטען איז פארגעקומען די פײַערליכע ערעפנונג פון פליה-פארט אין לובלינעק אונטער לאדז. עס זענען אנוועזענד געווען פארשטעהער פון דער מיליטערישער, ציווילער און גייסטליכער מאכט.

רעדע פון מארשאל פּילסודסקי

פאר'ן צוזאמענפאר פון רעזערוו-אפיצירען אין קראקא.

עהרענגעלטען האט מארשאל פּילסודסקי, נישט קאנענדיג בעזוכען דעם צוזאמענפאהר פון די רעזערוו-אפיצירען אין קראקא געהאלטען דורכ'ן ראדיא פאלגענדע רעדע:

געעהרטע הערען!

רעגענדיג צו אייך פיהל איך מיך מאודנע, ווייל איך בין נישט געוואוינט צו רעדען צו מענשען דורך ראדיא. איהר האט אייך פערזאמעלט אין קראקא אלס רעזערוו-אפיצירען, וועלכע זענען געבונדען מיט קאמף פאר'ן לאנד.

וואס פאדערט א סך ענערגיע, אפטמאל, ווי אמאל. ווען איהר זענט געגאנגען אגעמטען און מיליטערישע שולען.

צווישען דעם ציוויל-שטאנד און מיליטער איז שטענדיג פארהאן א דיכאטאם אין געגענזייטיגער ווידערווילען.

דאס לעבען צווינגט שאפט די דאזיגע סתירות. וואס שייך מיר, אלס פרעזעס פון מיניסטער-ראט, ארבייט איך שטענדיג דערויף, אז די געגענזייטיגע באציהונג צווישען מיליטערישען שטאנד און ציוויל-שטאנד זאל עקזיסטירען אלס יסוד פון פוילישען שאפענדער ארבייט.

אין דער יעצטיגער רעדע וואלט איך אייך זעהר געבעטען, אז איהר זאלט מיר און דער דאזיגער ארבייט העלפען. אויף פוילען שוועבט א מאדנע עברה פון געדאנקען. דאס מיליטער איז בײַ אונז עפּים פרעמדעס, עפּים אומבעקאנטעס, ווי אזוינס, וואס מען דארף נישט האבען. דאס מיליטער איז ווי אן'אנגנויטיגער אמת פון לעבען. דערמיט זענען נאך גרעסער די פעדרונגען און די בעמיהונגען פון די, וואס ליבען דאס מיליטער. דאס געפיהל פון ליבע און אכטונג צום מיליטער דארף מען איינוואָרצלען צווישען אלע איינוואוינער פון לאנד.

איך ווינש אייך א זעהר פרוכטבארע און ערפאלגרייכע ארבייט און בעט אייך, אז איהר צוזאל זאלט איהר זיך בעמיהען אויסצווארצלען דעם ווידערווילען צום מיליטער, פרי אייער ארבייט זאל האבען א נוצען אי פאר דער ציוויל-געזעלשאפט, אי פאר דער ארמעע.

אויף ווידערזעהען, מײַנע הערען!

—

לאָדזשער טאָגעבלאַט

דער רעדאַקטאָר נעהמט-אָן פון 6 ביז 7 אין אָוונט.
נישט בענוצטע מאַנוסקריפּטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

„Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16, Skrz. poczt. 16 :אדרעס

טעלעפאָנען: פון רעדאַקציע 57. אַדמיניסטראַציע 47.

מען וויל נייע סיים-וואַהלען

און מען שרעקט זיך פאַר׳ן וועהלער.

דער סיים איז ענדליך אויף היינט, דעם 20-טען, צונויפגערופען. דער סיים איז נישט דער סענאַט. צוליב א טעות אָדער מיט א כיון, איז נאָך נישט בעקאַנט. ביידע פאַלען זענען מעגליך. עס איז סוף כל סוף לייכט צו פערגעסען וועגען אַנ׳ גינסטיטוציע, וואָס גיט סיי ווי פון זיך נישט קיין סנים פון לעבען.

די פונקציעס פון סענאַט זענען אזוינע, אַז אין משך פון 5 יאָהר האָט ער נאָך נישט בעוויזען די אונפערמיידליכע נויטווענדיגקייט פון זיין עקזיסטענץ. קען מען אָן איהם לייכט פערגעסען און אפשר האָט מען אָן איהם מיט א כיון פערגעסען. מען האָט, הייסט עס, געוואָלט דערמאָנען די געזעלשאַפט, אַז זי בענקט טאַקי נישט נאָכ׳ן סענאַט.

מען האָט דעריבער צונויפגערופען בלויז דעם סיים. און דאָס איז אויך א גאַנץ כאַראַקטעריסטישע זאַך: בעת אויף דער גאַנצער וועלט הויבען זיך אָן די פאַרלאַמענטס-פעריען, הויבט זיך ביי אונז אָן די אַרבייטס-צייט. רעכט אויף זיי, אויף די אַרבייטסלאָזע דעפּוטאַטען. זאָלען זיי שוויצען. פערפאַלען, ביי אונז הערשט נישט די געזונדע לאָגיק. פאַר וואָס דאַרף גראָד הערשען — די מעטעאָראָלאָגיע?...

דער סיים איז צונויפגערופען. אָבער דער סדר-היום פון דער ערשטער זיצונג, אַזוי גוט ווי דאָס אַרבייטס-פּראָגראַם פון דער גאַנצער אויסערגעוועהנליכער סעסיע איז נישט פעסטגעשטעלט. מען נעהמט אָן — מיר שפּייזען זיך הויפּטזעכליך מיט סברות — אַז דאָס הויפּט-טעמא פון די זיצונגען וועלען זיין די הלואה׳ געזעצען און אַלץ וואָס עס איז מיט זיי פערבונדען.

ווי באַלד אָבער די רעגירונג האָט נאָך אויף קיין האָר נישט אויפגעדעקט זיהר סוד, איז לעת עתה פאַר דער ערשטער זיצונג נאָך קיין שום טעמא נישטאָ. האָט מען זיך דעריבער צוגעאיילט און מען שטעלט אַרויס, לויט א געננוג און זאַהרשיינליכער ידיעה פון דער פרעסע, א פאָרשלאָג, וואָס איז שוין אָנגענומען געוואָרען אין דער קאָנסטיטוציע-קאָמיסיע, אַז דער סיים זאָל אָננעהמען א בעשלוס זיך פונאַנדערצולאָזען.

צו איז דאָס אַן ערנסטע און דורכגעטראַכטע האַנדלונג?

עס איז א פאַקט, אַז קיין שום פּאַרלאַמענט קען זיך אַליין נישט פונאַנדער-געהען. דאָס פונאַנדערלאָזען א פּאַרלאַמענט פאַר דעם אָפּלויף פון זיין געזעצליכען טערמין איז אויף דער גאַנצער וועלט א פּרעראָגאַטיוו פון דער אויספיהר-מאַכט. אין אונזער קאָנסטיטוציע איז, וואָס אַנ׳אמת. געווען אַזאַ בעשטימונג. אָבער מען דאַרף זיך דערמאָנען, צוליב וואָס פאַר א סבה זי איז ענטשטאַנען. עס איז בעקאַנט, אַז אונזער קאָנסטיטוציע איז צוגעשניטען געוואָרען אין פיל פּרטים, לויט דער מאָס פון׳ם דעמאָלטיגען מלוכה-שעף, וועגען וועלכען מען האָט מיט רעכט געטראַכט, אַז ער וועט אויסגעקליבען ווערען אַלס פּרעזידענט.

די ענדעציע האָט זיך בעמיהט ווי ווייט מעגליך אַרומצושניידען זיינע קאָמפּעטענצען, און קודם כל די יעניגע, וואָס וואָלטען איהם געמאַכט פאַר דעם הער-שער פון׳ם לעבען און טויט פון די געזעצגעבערישע קערפּערשאַפטען.

מען האָט איהם, אַלזאָ, נישט געוואָלט אַנערקענען דאָס רעכט פונאַנדערצולאָזען דעם סיים און אַפּעלירען צו די וועהלער. אָבער מען האָט דאָך סוף כל סוף עפּיס געמוזט פערשרייבען אין דער פראַגע וועגען פונאַנדערלאָזען דעם סיים פאַר דער צייט — האָט מען דעריבער דאָס רעכט געגעבען דעם סיים גופא, תגם מיר געפינען נישט קיין ביישפּיל דערפון אין קיין שום אַנדערע קאָנסטיטוציע.

פּסיכאָלאָגיש קען מען דאָס אַזוי אויסטייטשען, אַז די קאָנסטיטוציע האָט געשאַפען. דער ערשטער סיים, וואָס איז געווען סובערען, דער איינציגער זובערענער פאַקטאָר אין דער מלוכה איז נאַטירליך אַלס אונטערמיניגער, האָט ער אַליין בלויז געהאַט דאָס רעכט זיך אַרויסצוזאָגען וועגען זיין אויפלעזונג.

מען האָט דאַן איבערגעטראָגען געוויסע רעכט, וואָס דרינגען אַרויס פון דער סובערעניטעט, אויף די קומענדיגע, שוין געוועהנליכע און נישט סובערענע סיימען.

דער טרעגער פון דער מלוכה-סובערעניטעט איז, לויט דער קאָנסטיטוציע, געוואָרען אויסשליסליך דער מלוכה-פּרעזידענט.

בעת עס איז געקומען צו ענדערען די קאָנסטיטוציע, האָבען תיכף אַלע פּאַרטייען — פון אַלף ביז ת — זיך אַרויסגעזאָגט פאַר אָנערקענען דעם פּרעזידענט אָט די גרונד-רעכט, וואָס זענען אין זייער מהות אויסשליסליך פון א רעגירונגס-כאַראַקטער און נישט פון קיין געזעצגעבערישען. איצט גרייט מען זיך צו א נייער „פערבעסערונג" פון דער קאָנסטיטוציע. די דייטשען האָבען אויף אַזאַ מין „אויס-בעסערונג" די בעצייכנונג: „פערשלימבעסערונג".

און צו וואָס זאָל דינען די „פערבעסערונג"? עס איז קלאָר, אַז פאַר גאָר-נישט מעהר, ווי פאַר א דעמאָנסטראַציע געגען דער רעגירונג, פאַר א אונגעשיקטע און אונקלוגע דעמאָנסטראַציע. עס געהט, ווייזט אויס, דערין, כדי צו האָבען אין האַנד לגבי דער רעגירונג גראָד אַזא שרעק-מיטעל, ווי זי האָט לגבי דעם סיים.

עס וועלען, אַלזאָ, שטעהן געגען זיך די רעגירונג און דער סיים, ווי צוויי ה־הנער, וואָס ווילען נישט קיין שלום און וואָס ווילען זיך געגענזייטיג דראָהען — מיט פונאַנדערלאָזען, אָדער זעלבסט-פונאַנדערלאָזען דעם. צי איז דאָס א ערנסטע אַרבייט?

יעדעס קינד אין פּוילען, ווייס פאַר וואָס עס ווילען איצט נישט קיין וואַהלען נישט די רעגירונג און נישט די רעכטע. זיי האָבען מורא פאַר דאָס און יענס. צי דאַרף מען דאָס ווירקליך תמיד איבער׳חזר׳ן?

נו, אַלזאָ ווען... וואָס די ענדעציע, למשל, בעשליסען פונאַנדערצולאָזען דעם סיים, בעת זי ציטערט אימת מות פאַר די נייע וואַהלען אויפ׳ן יסוד פון דער איצ-טיגער וואַהל-אָרדינאַציע, קיין נייע וואַהל-אָרדינאַציע וועט מען מסתמא אַזוי גיך און אַזוי לייכט נישט איינפיהרען. וועלען זיי, הייסט עס, פו די וואַהלען נישט געהן. טאָ צו וואָס אָט די דעמאָנסטראַציע?

אויב די רעכטע מעהרהייט פון סיים, וואָלטען ערנסט פערלאַנגט נייע וואַהלען, קענען זיי יעדען מאָמענט צווינגען די רעגירונג פונאַנדערצולאָזען דעם סיים. יעדער קאָנפליקט, וואָס זאָל מיט א אמת דערפיהרען — און נישט אַלס הלצה און נישט בלויז צוליב מחלוקת׳ן, ווי ביז איצט! — צום אָפּוואַרפען א פאָרשלאָג פון דער רעגירונג, מוז אין רעזולטאַט ברענגען צום פונאַנדערלאָזען דעם סיים.

די רעגירונג וואָלט אין פאַל פון אַזאַ ערנסטער צרה נישט געהאַט קיין אַנ-דער אויסוועג. פאַר וואָס דערגעהט אָבער נישט צו אַזא ערנסטער פערשאַרפונג פון דער לאַגע? ווייל די ענדעציע און אַלע אַנדערע „בעפריינדעטע און חבר׳-שאַפטליכע פּאַרטייען" ווילען זיך נישט בעגעגענען אויג אויף אויג מיט׳ן וועהלער...

דאָ ליגט דער הונט בעגראָבען. עס איז דעריבער א פראַגע: צי וואָס די דע-מאָנסטראַציע׳ וואָס אין איהר אויפריכטיגקייט גלויבט קיינער נישט...

ט. ה.

די סכנה פון וואַקסענדיגען אַנטיסעמיטיזם.

פון משה פּראַסטיג.

נישט בעסער, נאָר ערגער, איז אין די לעצטע יאָהרען געוואָרען די לאַגע פון יודישען פאָלק אין גאַר דער וועלט. די צאָהל און מאַכט פון אונזערע שונאים איז געוואַקסען, די סכנה, וואָס דראָהט אונז איז א סך ערנסטער, ווי זי איז געווען אין די לעצטע הונדערט און פופ-ציג יאָהר פון אונזער געשיכטע.

זאָלען פאַקטען אַליין רעדען פאַר זיך, כדי מען זאָל נישט מיינען, אַז בלויז נערוועזיטעט און אונזער אַלטער אינ-סטינקטיווער שרעק הייסט אונז זעהן סכנות דאָרט, וואו זיי זענען אין דער אמת׳ן לגמרי נישט פאַרהאַן.

אינזש. באַטעכאָס, א גלענצענדער קע-נער פון דעם היינטיגען רוסלאַנד און לאַנגיעהריגער מאָסקווער קאָרעספּאָנדענט פון וויענער „נייע פרייע פּרעסע", שרייבט אַנומעלט אין זיין צייטונג אַנ׳אויספיהר-ליכען אַרטיקעל איבער דער לאַגע אין סאָוויעט-אוקראַינע. ער האָט בעזוכט כאַרקאָוו, האָט גענוי אָבסערווירט דאָס דאָרטיגע היינטיגע לעבען, האָט בע-קאַנטשאַפטען מיט אַלע דאָרטיגע פיהרער און אינסטיטוציעס און ערקלערט: דער אַנטיסעמיטיזם, דער גראָבער, אימ-פּערפעקטער אַנטיסעמיטיזם טרעט אָפּויר אויף שריט און טריט אין סאָוויעט-אוקראַינע און ווערט דאָרט נישט אַזוי בע-העלטען, אָדער בעקעמפט ווי אין סאָוויעט-רוסלאַנד. ער ברענגט קלאָרע בע-ווייזען פאַר זיין בעהויפּטונג און דער-צעהלט, ווי דער אָפּגעגעבער יודען-האַס איז אין סאָוויעט-אוקראַינע א געוועהנ-ליכע אומעטום בעמערקבאַרע און גע-פעהרליכע ערשיינונג.

געדענקען מוזען מיר אָבער, אַז נישט אין רוסלאַנד, נאָר אין אוקראַינע לעבט דער גרעסטער טייל פון דער יודישער בעפעלקערונג, וואָס איז פערבליבען אונ-טער דער באָלשעוויסטישער הערשאַפט. אויב א שאַרפע אַנטי-יודישע שטרעמונג הערשט דאָרט היינט, ווען די באָלשע-וויקישע פיהרער — דאָס מוז מען מודה זיין — פיהרען אַנ׳אויפריכטיגען קאַמף גע-געגען דעם אַנטיסעמיטיזם אין דערלאָזען נישט מיט אַלע זייערע יאַכט-מיטלען צו זיין פערשפּרייטונג, טאָ וואָס קענען מיר נאָך ערוואַרטען, ווען עס וועט אַמאָל קומען צו א רעזשים-ענדערונג, אָדער איבערקעהרעניש אין סאָוויעט-אוקראַינע? און דאָך געפינען זיך צווישען אונז פיה-רער און כלל-טוער, וועלכע מיינען, אַז זיי זיכערן יודענטום און יודישקייט אין רוסלאַנד, אויב זיי גרינדען דוקא אין סאָוויעט-אוקראַינע יודישע לאַנדווירט-שאַפטליכע קאָלאָניעס.

א גרויסע ליסטע פון עסטרייכישע קור-ערטער און זומער-פּלעצער איז אַנומעלט פערעפענטליכט געוואָרען, וועל-כע אַנאָנסירען גאַנץ אָפען אין די צייט-ונגען, אַז זיי בעטען, דאָס קור-געסט זאָלען צו זיי קומען אויף זומער מיט אויסנאַהם פון — יודען. צעהנדליגער אַזעלכע שטעט אין דערפער פון אויבער-עסטרייך, שטייערמאַרק אין טיראָל זענען אין דער ליסטע אויסגערעכנט בעוואָ-רען, וועלכע ווילען אפילו קיין געלד ביי יודען נישט לייזען, אבי צו זיין „ריין-אַריש", יודען-ריין. עסטרייך איז אָרים, האַלב באַנקראָט, וואַרט אויף הילף פון פרעמדע, וויל לייזען ביי טוריסטען; זיי זענען אָבער גרייט נאָך מעהר נויט צו ליידען, אבי קיין יודען ביי זיך נישט צו זעהען. און אויף דער אַלטער וויענער אוניווערזיטעט, וואו עס האָט אַמאָל גע-הערשט אַזא שעהנער גייסט פון ליבע-ראַלען פּראָגרעס, קומט איצט כמעט איטליכע וואָך צו געשלעגען און אַוואַנ-טורעס; יונגע דייטש-אַרישע סטודענטען פאַלען אַריין אין די לערן-זאַלען און ביבליאָטעקען, שרייען „יודען אַרויס!" און ווערען דערין נישט נאָר נישט גע-שטערט, נאָר די פּראָפעסאָרען העלפען זיי נאָך אין זייערע אַנטיסעמיטישע עקסצעסען, דער יודישער סטודענט איז דאָרט נישט מעהר זיכער מיט דעם לע-בען און קען, פערשטעהט זיך, אין אַזא אַטמאָספערע פון האַס און געשלעגען נישט לערנען. זיין לעבענס-צוועק נישט דערגרייכען.

גלייך ווי אין דייטשען עסטרייך וואַקסט דער ווילדער, בעסטיאַלישער אַנטיסעמיטיזם אויך אין דייטשלאַנד גופא. אין אַפּיסעל שטילער געוואָרען מיט די ווילדע מעשים פון דער היטלער-חברה, וואַקסט פאַר אַלץ שטאַרקער די „שטאַהל-העלם"-בעוועגונג צווישען דעם רעאַק-ציאָנערען טייל פון דער דייטשער בע-פעלקערונג. א בעוועגונג, וואָס וויל צו-ריק איינפיהרען די מאָנאַרכיע און דעם אַלטען קייזער-רעזשים אין דייטשלאַנד הויפּטזעכליך דאַדורך, וואָס זי ווענדעט דעם גאַנצען כעס און די פערביטערונג פון דייטשען פאָלק געגען די — יודען. נאָר די יודען, טענה׳ן זיי זענען שולדיג אין דעם פערלוירענעם קריג, נאָר די יודען האָבען פערטריבען דעם דייטשען קייזער און פון דעם קייזער-געטרייען דייטשלאַנד געמאַכט א רעפּובליק; נאָר די יודען זענען אין קריג און נאָך דער מלחמה רייך געוואָרען, בשעת די ברייטע מאַסען פון דער דייטשער בעפעלקערונג מוזען אַזוי שווער האָרעווען און נויט ליידען — אַלזאָ, אַרויס, אַרויס מיט די יודען!

אַנטיסעמיטיזם אין די דייטשע לענ-דער איז אָבער סוף כל סוף נישט קיין נייע ערשיינונג און פון דייטשלאַנד האָט דאָך געגומען איהר וועג די גאַנצע אַנ-טיסעמיטישע אידעאָלאָגיע און בעוועגונג איבער דער וועלט. — וועט מען אונז אפשר דערויף ענטפערן, וואָס איז אָבער מיט אַמעריקא, מיט דעם פריהער אַזוי פרייען און יודען-פריינדליכען אַמעריקא?

נישט בלויז פאָרד, דער מעכטיגער פאָרד, און זיינע חברים פיהרען דאָרט אָן געפעהרליכע אַנטיסעמיטישע בעוועגונג. אַלע יודישע און יודיש-ענגלישע צייטונ-גען, וואָכענשריפטען און ביכער, וועלכע איך האָב אין לעצטען יאָהר בעקומען צו לייענען פון אַמעריקא, האַלטען איין שרייען, דיסקוטירען און שרעקען זיך פאַר דעם אַלץ מעהר וואַקסענדען שטראָם פון יודען-האַס אין די פּראָוויי-ניגצע שטאָטען פון צפון אַמעריקא. באמת, מאַטעריעל, עקאָנאָמיש געהט עס דאָרט איצט די יודען גוט, מעהר ווי גוט אין זיי זענען היינט דער איינציגער טייל פון יודישען פאָלק, וועלכער האָט כמעט ווירטשאַפטליך א געזיכערטען געגענוואַרט. וואָס איז אָבער מיט זייער צוקונפט?

אפילו סאָציאַליסטישע און אַסימילי-אַטאָרישע צייטונגען און קרייזען געפינען איצט פאַר נויטיג טאָג אויף טאָג, וואָך אויף וואָך אָנצווייזען אויף דער וואַק-סענדער אַנטיסעמיטישער סכנה. מען פערשווייגט, מען פערטושט נישט מעהר דעם אַנטיסעמיטיזם, ווי מען פלעגט דאָס ביז-איצט טון אין אַמעריקא. און עס ווערען מיר געמאָלדען: אין א גאַנצער רייה פון העכערע אַמעריקאַנער שולען ווערען יודען נישט מעהר צוגעלאָזט; דירעקטאָרען און העכערע בעאַמטע אין די מייסטע איינפלוסרייכע באַנקען טאָרען יודען נישט מעהר ווערען; מען גיט שאַרף אַכטונג, אַז נישט אין די רעגי-רונגס-קרייזען און נישט אין אַנדערע וויכטיגע עפענטליכע קערפּערשאַפטען זאָלען „צו פיל" יודען נישט אַריינקומען די אַזוי-גערופענע אַמעריקאַנער בעסערע געזעלשאַפט פערקערט נישט מיט קיין יודען, לאָזט זיי נישט אַריין אין איהרע פּראַיוואַטען, קלובען, האָטעלען און בע-טראַכט אַפילו די גאָר הויך געשטעלטע, אָדער גאָר רייכע יודען אַלס נישט פולי-ווערטיג, שוין נישט רעדענדיג וועגען דער גרויסער מאַסע פון די אימיגראַ-נטען, וועלכע זענען מיט 10 אָדער 20 יאָהר אַריינגעקומען אין לאַנד, אין וועל-כע מען זעהט בלויז אַנ׳אָנגעשיקעניש פאַר אַמעריקא.

וואָס יודען האָבען היינט צו ליידען אין רומעניען, אונגאַרן, ליטא איז אַזוי גוט בעוואוסט אין דער ברייטער עפענט-ליכקייט, אַז ס׳איז באמת נישט נויטיג דאָ דאָס איבערצוחזר׳ן. אין פראַנקרייך נעמט אָן די שנאה צום יודען די פאָרם פון מורא פאַר איבערהויפּט דעם פרעמ-דען, וועלכער נעמט צו די אַרבייט-געלעגנהייט און אויך אין ענגלאַנד פער-שפּרייטען צוויי גרויסע און פּאָפּולערע צייטונגען „דיילי מייל" און „מאָרנינג פּאָסט" טאָג אויף טאָג גיפטיגען אַנטי-סעמיטישען האַס.

צי איז דערין בלויז שולדיג די רע-אַקציע, וועלכע קומט געוועהנליך נאָך גרויסע מלחמות, און וועלכע זוכט זיך אַלס איהר בעסטען „בליץ-אַבלייטער" די שוואַכסטע פון צווישען די שוואַכע, די יודען? אַמעריקא האָט אָט וועניגס-טען געליטען פון קריג און דאָך וואַקסט דאָרט גאָר שטאַרק די אַנטיסעמיטישע בעוועגונג. צי איז דערין בלויז שולדיג דער אינסטינקטיווער, זייט יאָהר-הונדער-טער און לאַנגע דורות איינגעזאַפּטער און פערשפּרייטער האַס צו יודען? דוקא אין הויך-שטעהענדיגע אינטעלעקטועלע קרייזען, וואָס לאָזען זיך נישט אַזוי לייכט בעהערשען פון אינסטינקטען און אַבערגלויבענס, געפינט היינט דער אַנטי-סעמיטיזם ווידער א סך פריינד און אַני-הענגער.

אמת, מיר האָבען אויך לעצטענס פריינד, גוטע פריינד פאַר דעם יודענ-טום געוואונען, וואָס פערשטעהען און שעצען אונז. בפרט האָט די ציוניסטישע בעוועגונג פערשטאַנען אַרויסצורופען אין געוויסע קריסטליכע קרייזען און ביי געוויסע איינפלוסרייכע פּערזענליכקייטען סימפּאַטיעס פאַר דעם יודישען פאָלק און פאַר זיין צוקונפט. נאָר גרויס און אַלץ גרעסער ווערט אָבער די צאָהל און די מאַכט פון געגנער און שונאים פון יודענטום אומעטום אין דער וועלט.

צו זעהען און בעגרייפען דאָס די יודען און זייערע פיהרער? צי זענען מיר גרייט אונזערע שונאים און אונז אַליין צו געבען א געהעריגע תשובה אויף דער סכנה, וועלכע דראָהט אונז מיט דעם אָנוואַקסען פון אַנטיסעמיטיזם אין גאַר דער וועלט? און וואָס וועט זיין די תשובה?

אויף אונטער דער נייער רעגירונג

ווערען פאָרגעזעצט די אַנטי-יודישע סטודענטען-סקאַנדאַלען אין רומעניען.

בוקאַרעשט (יט״א) אויפ׳ן מעדי-צינישען פאַקולטעט אין בוקאַרעשט זע-נען ווידער אויסגעבראָכען גרויסע יודען-פיינדליכע סקאַנדאַלען. די יודישע סטו-דענטען, וואָס זענען געקומען אויפ׳ן עק-זאַמען פון פיזיק זענען מערדערליך גע-שלאָגען געוואָרען דורך די קריסטליכע סטודענטען. די דאָזיגע געשלעגען האָבען זיך אָפּגעשפּילט פאַר דעם זאַל, וואו דער פּראָפעסאָר האָט עקזאַמענירט. אויך פיל יודישע סטודענטקעס האָבען נוט אויסגעמיטען קיין פערלעצונגען און געוואַלדטאַטען. ערשט א דאַנק דעם סעקרעטאַר פון אוניווערזיטעט איז די יו-דישע סטודענטען געלונגען אַרויסגעהן פון אוניווערזיטעט דורך א הינטער-טיר און אַזוי אַרום זיך בעפרייען פון די פער-פאָלגער. איינגיגע יודישע סטודענטען זע-נען דורך די ליגיסטען ערנסט פער-וואונדעט געוואָרען און זיי ליגען איצט אין שפּיטאַל.

א גרופּע יודישע סטודענטען האָט פּראָטעסטירט געגען די געשעהענישען אין דעקאַן און זיי האָבען אָנגעוויזען, אַז די יודישע סטודענטען פון די הע-כערע קורסען ווערען טעראָריזירט דורך טויט-דראָהונגען און זיי קענען נוט קו-מען אויף די עקזאַמענס.

צוליב די ליגיסטישע אָנפאַלען קענען זיי פערלירען דעם גאַנצען שול-יאָהר און די קריסטען וועלען מאַכען פולשטענדיג „יודען-ריין" די העכערע קורסען גלייך ווי דאָך אַז זיי שוין געלונגען צו טון אויפ׳ן פאַרבערייטונגס-יאָהר און ערש-טען קורס פון מעדיצינישען פאַקולטעט.

—0—

א יודישער דאָקטאָר היילט די קרעסטע.

(אַ בריה פון וואָלין.

ספּעציעל פאַר׳ן „לאָדזשער טאָגעבלאַט")

פון אורי גליקליך.

א העכסט-אינטערעסאַנטען בעלערנדי-גען און כאַראַקטעריסטישען מאַטעריאַל האָבען געליפערט צוויי פּראָצעסען פון וואָלינער קרייז-געריכט אין לוצק. זיי האָבען בעוויזען ווי „שטאַטספּענעריש-קלוג" ס׳ווערען פערוואַלטעט די מזרח-ראַנד-געגענטען אין דער פּוילישער רע-פּובליק, וועך עס זיצט דאָרט, אָפּטמאָל, אויף די חויכע אַדמיניסטראַטיווע שטו-לען, ווער זענען אָט די, וואָס „סערפּוי-לישען" די קרעסען און צו וואָס פיהרט זייער „פּאַטריאָטישע" אַרבייט.

גלייכצייטיג איז ענטפּלעקט און בע-שטעטיגט געוואָרען דורך די אומפּאַרטייאיש-גיגע ריכטערס, וואָס האָבען זיך אַלזיי-טיג בעקאַנט מיטן גאַנצען מאַטעריאַל, וואָסער ראָלע ס׳שפּילען די יודען אין דער געזונדמאַכונג פון די קרעסען. און וואָסערע כוונות האָט געהאַט דער וואָלי-נער יודישער געזעלשאַפטליכער טוער ד״ר ב. ביילין, אַרויסטרעטענדיג געגען דעם לוצקער שטאָט-פּרעזידענט ד״ר בע-לעסלאַוו זיעלינסקי און געגען געזונד-אינספּעקטאָר דר. זיעמבינסקי.

ד״ר זיעמבינסקי, זייענדיג בשעתו בע-שטימט דורכ׳ן וויעוואָדע פאַר׳ן לוצקער שטאָט-פּרעזידענט, האָט, ווייזט אויס, ווע-לענדיג נושא חן זיין מיט זיין פּויליש-קייט, געטון — נישט מעהר און נישט וועניגער — אָט וואָס: אַריינגעטראָגט אין אַזא שטאָט ווי לוצק, וואָס צעהלט א בע-פעלקערונג פון 30 טויזענד, פון זיי קוים 8 פּראָצ. פּאָליאַקען, א כאָפּטע פון עט-ליכע און צוואַנציג פּוילישע אַרטיסטען, צאָהלענדיג 500 — 1000 גילדען א חודש איטליכען אַקטיאָר און אַקטריסע. די טרופּע האָט ער צוטיילט אויף צוויי: א סטאַבילע דראַמע און א אָפּערעטע.

פערשטעהט זיך, אַז אַזא שטאָט ווי לוצק ביי דער היינטיגער לאַגע איז נישט אימשטאַנד אויסצוהאַלטען אַזא טעאַטער ביי אַזא נאָזשע. און די שטאָטישע קאַסע האָט געקרעכצט און געקרעכצט, ביז זי האָט אויפגעהערט צו צאָהלען די אַר-טיסטען. יענע, אויפ׳ן סמך פונם קאָנטראַקט, האָבען אָנגעהויבען צו שרייען און גע-וואַלדעווען. די שטאָט האָט אויך אָנגע-הויבען צו מורמלען בקול רם. אָבער גיי זיי א בריה און שריי אויפן שטאָט-פּרע-זידענט, וואָס איז א גרויסער תקיף ביים העכסטען פערשטעהער פון דער מלוכה דעם געגענט — ביים וואָיעוואָדע.

און נאָך ספּעט האָט מען געמורמעלט אויפן שטאָט-פּרעזידענט: זיינע פּערדעכ-טיגע אונטערהאַנדלונגען מיט דער עלעק-טרישער סטאַנציע, זיין פערמיטלונג ביים קויפען א פּלאַץ פאַרן „באַנק פּאָלסקי" א.א.וו. אָבער דאָס שושקען זיך פון די שטאָט-פּאַטערס מכוח די אַלע ענינים, פון אויער צו אויער, וואָלט זיך אוודאי גע-ענדיגט מיט גאָרנישט, ווען נישט דער עפענטליכער דרייסטער אַרויסטריט פון יודישען דאָקטאָר ב. ביילין אין דער היי-גער פּוילישער צייטונג „פּשעגלאָנד וואָ-לינסקי", דער אָרגאַן פון די פּילסודסקי-סטען. ד״ר ב. ביילין האָט עפענטליך פאָרגעוואָרפען דעם שטאָט-פּרעזידענט, אַז מיט זיינע מעשים דערפיהרט ער צו א רואין די שטאָטישע ווירטשאַפט און מיינט בלויז די אייגענע נוצען. אויף אַזא עפענטליכער אַרויסטרעטונג האָט מען נישט געקענט נישט רעאַגירען און — ד״ר ביילין איז אָנגעקלאָגט געוואָ-רען אין געריכט.

דער געריכט האָט ד״ר ביילינען בע-פרייט. דער איצטיגער, נייער וואָלינער וואָיעוואָדע, בעשטימט שוין פון דער פּיל-סודסקי-רעגירונג, האָט בהסכם מיטן פּסק-דין פונם געריכט געגעבען דעם פּרעז. זעלינסקי דעמיסיע. און די רעגירונג האָט זיך באַלד געאיילט אָפּצונעמען ביים ה׳ זיעלינסקי דעם ערן-אָרדען „קושיזש זאַס-לוג", וואָס ער האָט געהאַט בעקומען פאַר דער אינטענסיווער אַרבייט ביים „פער-פּוילישען" די קרעסען.

די צווייטע מעשה איז פאָרגעקומען מיטן פיהרער פון דער געזונד-אָפּטיילונג און הויפּט-ד״ר פון עפּידעמישען שפּיטאַל אין לוצק, ד״ר זיעמבינסקי. פערנעמענדיג עטליכע מלוכה-אַמטען, פלעגט ער פער-נאַכלעסיגען זיין דינסט; אַפילו די אָרי-מע בעפעלקערונג פלעגט אַוועקלויפען פון שפּיטאַל, וואו דער פּעפער וואַקסט, נישט וועלענדיג אָנטרויען אָהין איהר געזונד. חוץ דעם האָט ד״ר זיעמבינסקי געהאַט נישט אינגאַנצען קיין ריינע כוונות בנוגע דער „רעגקעט" פון די יודישע סאַניטאַרע אַנשטאַלטען, בעקעמפען א. א.

ד״ר ביילין האָט איהם ווידער, אין דער אָרטיגער פּוילישער פּרעסע, אין א שאַרפער פאָרם, אויפמערקזאַם געמאַכט, אַז אַזוי טאָר זיך נישט אויפפיהרען א הויכער בעאַמטער אויף די „קרעסען". ד״ר זיעמבינסקי האָט איהם אָנגעקלאָגט אין געריכט און ד״ר ביילין איז אויפס-ניי בעפרייט געוואָרען.

און איצט — נישט בלויז דער „פּשעג-לאָנד וואָלינסקי" — אפילו די ענדיקי-שע „זשיציע וואָלינע" שרייבט אַז דר. ביילין „סאַנירט די קרעסען".

אַזוי זענען, א דאַנק א יודישען געזעל-שאַפטליכען, טוער די „אוגיעוו-שטאַלען" פון די מזרח-קרעסען בעפרייט געוואָרען פון צוויי ענדעקישע פּושלים.

ער וויל אָב'געט'ן דאָס ווייב ווייל זי וויל איהר קינד מאַכען פאַר אַ מענש.

אַן אינטערעסאַנטע געשיכטע וואָס האָט פּאַסירט אין לעמבערג.

חיים'ל ר. האָט מיט 28 יאָהר צוריק חתונה געהאַט מיט שרה'ן. זײַן ווײַב איז 12 יאָהר געווען אַן עקרה. אַזוי ווי חיים'ל איז געווען אַ חסיד האָט ער זיך געוואָלט גט'ן מיט זײַן ווײַב, ווײַל זי האָט קײַן קינדער נישט געהאַט.

אָבער, ווען ער האָט זיך אָנגעהויבען צו דערנענטערן דער טערמין, אין וועלכען חיים'ל האָט געזאָלט אָב'גט'ן זײַן ווײַב, האָט שרה דערפיהלט אַ קינד אונטער'ן האַרצען. די שמחה איז געווען אין לשער. חיים'ל האָט זײַן שרה'ניו אָנגעהויבען צו טראָגען אויף די הענד. ער איז געווען איבערגליקליך, וואָס גאָט האָט איהם געהאָלפען און ער וועט נישט מעהר דאַרפען אָב'גט'ן זײַן ווײַב.

פּונקט 12 יאָהר נאָך דער חתונה האָט שרה געבוירען אַ זוהן. מען האָט געפּראַוועט שמחות אָהן אַ ק. דאָס פּאָר-פאָלק האָט געלעבט גליקליך און צופריעדען, אַז „גאָט און לײַט האָבען זײ מקנא געווען".

ווען דאָס יונגעלע איז אונטערגעוואַקסען האָט עס צעשטערט דעם שלום-בית.

חיים'ל האָט זײַן זוהן געוואָלט דער-ציהען אין אַ שטרענג-חסידישען גײַסט. שרה האָט אָבער פון איהר בן-יחיד געוואָלט מאַכען אַ „מענש מיט לײַטען גלײַך", אַזוי, אַז ער וועט ווערען זעלבסט-שטענדיג. זאָל ער נישט דאַרפען ווערען אַ יושב בײַ אַ רבין, נור ער זאָל קענען פאַרדינען דורך ערליכע אַרבײַט אויף פרנסה.

די מוטער האָט דאַרום געוואָלט איהר זוהן שיקען אין שול און איהם לאָזען שטודירען.

צוליב דעם פלעגט צווישען מאַן און ווײַב פאָרקומען אָפטע סכסוכים און גע-קריגערײַען, וועלכע האָבען דעם ווײַבעל פאַראומערט דאָס לעבען. נאָך לאַנגע אַמפּערנישען איז געבליבען, אַז מען זאָל דאָס יונגעל נישט שיקען אין שול, נור לאָזען לערנען פּריוואַט.

איצט, ווען דער בחור איז שוין 16 יאָהר אַלט, וויל ער פאָרזעצען זײַנע שטודיום און קריגען מאַטורע. זײַן פאָ-טער האָט דאָס באַין אופן נישט געוואָלט צולאָזען.

לעצטענס האָט ער אַפילו אָבגעשאַפט דעם לעהרער, צעריסען אַלע לעהר-ביכער און שלאָגט זײַן זוהן מכות רצח, ווײַל ער וויל נישט גיין אין... דרך הישר.

דאָס האָט שוין די מוטער נישט גע-קאָנט איבערטראָגען. זי האָט פאַרקויפט צירונג און אין געהײַם פאַר איהר מאַן האָט זי איהר קינד געלאָזט שטודירען.

מיט אַ קורצער צײַט צוריק האָט זיך חיים'ל דערוואוסט, אַז זײַן ווײַב לאָזט שטודירען זײַן זוהן. ער האָט דאַרום איהר אָנגעהויבען שטאַרק צו דערקוט-שען. ווען דאָס אַלעס האָט נישט גע-האָלפען, האָט ער איהר ערקלערט, אַז ער וועט מיט איהר בשום אופן נישט וואוינען.

דאָס פּאָר-פאָלק איז געקומען צום לעמבערגער בית-דין. דער רב און די דײַנים האָבען אָנהויב געפּרובט צו איבערצײַגען חיים'ן, אַז עס האָבען זיך שוין געביטען די צײַטען. הײַנט קאָן מען נישט דערציהען קײַן עם-הארץ. מען מוז הײַנט בילדען קינדער, כדי עס זאָל אמאָל אויס זײ עפּיס ווערען. מען האָט אין בית-דין אויפמערקזאם געמאַכט חיים'לן, אַז עס וואָלט זעהר גוט געווען, ווען זײַן זוהן וויל ווערען אַ רב. אָבער, ווען ער אַלײן וויל דאָס נישט ווערען, קאָן מען דערצו נישט העלפען. דער פאַקט, אַז זײַן מוטער העלפט איהם שטודירען קאָן אָבער נישט זײַן קײַן יסוד פאַר אַ גט.

חיים'ל האָט אָבער פון גאָרנישט גע-וואָלט הערען און גערענקען. ער האָט פאַרלאַנגט אַ גט.

געזעהן, אַז ער האָט זיך פאַר'עקשנ'ט, האָט דאָס בית-דין דאָס פּאָר-פאָלק גע-הײַסען קומען צו זיך ערשט אין 6 וואָ-כען אַרום.

פּייערליכע איבערפיהרן סלאָוואַצקי'ס טויטען-קערפּער קיין פּוילען.

פּאַריז. — דאָ איז פאָרגעקומען דאָס פּײַערליכע איבערפיהרען פון'ם קערפּער פון אײנעם פון די גרעסטע פּוילישע דיכטער יוליוס סלאָוואַצקי, וועלכער איז געשטאָרבען אין פּאַריז אין יאָהר 1849 און דאָ בעגראָבען געוואָרען אויפ'ן מאָנמאַרטר בית-עולם.

פון בית-עולם האָט מען אַרויסגעגראָ-בען די טרומנע און זי אָפּגעפיהרט אין'ם פּוילישען קלויסטער אויף די סאַנט האָנאָרע, וועלכער איז ספּעציעל דעקאָרירט געוואָרען מיט די רויט-ווײַסע פּוילישע קאָלירען און דעם ווײַסען אָדלער.

האַלב עלף האָט זיך אָנגעהויבען די פײַערונג. אויף אַ הויכען קאַטאַפאַלק, אַרומגערינגעלט מיט לאָרבער-קרענץ און בלומען, רוהט סלאָוואַצקי'ס געבײן. דער קלויסטער איז פול מיט די אָנגעזעהענס-טע פאָרשטעהער פון דער פּוילישער רעגירונג. דער אַמבאַסאַדאָר כלאַפּאָווסקי, די קאָנסולען, פאָרשטעהער פון דער פּוילישער מיליטערישער וועלט, פון פּוי-לישע שריפטשטעלער, מאָלערס, מוזי-קערס, פיל אַרבײַטער-טוער, פיל פראַנ-צויזישע פּערזענליכקײַטען, פאָרשטעהער פון פּרעזידענט דומערג, פון מיניסטאָרען-קאַבינעט און פראַנצויזישע ווינענשאַפט-ליכע אינסטיטוציעס. מען זעהט אויך פיל יודישער פּנים'ער, דערהויפּט פון דער שטודירענדער יוגענד.

אַ גאַנצען טאָג איז דער צוטריט צום אָרון געווען פרײַ פאַר דעם פּובליקום. בײַ נאַכט האָט מען דעם טויטען-קערפּער אָבגעפיהרט קײַן שערבורג, וואו עס וואַרט אויף איהם אַ פּוילישע שיף. סלאָוואַצקי ווערט בעגראָבען אויפ'ן וואַוועל נעבען קראָקא.

* * *

יוליוס סלאָוואַצקי, דער גרויסער נאַצ-יאָנאַלער פּוילישער דיכטער, איז געבוי-רען געוואָרען אין יאָהר 1809 אין קרע-מעניעץ (וואָלין). זײַן פאָטער, אַ פּראָ-פעסאָר אויפ'ן ווילנער אוניווערזיטעט, איז געשטאָרבען, ווען דער דיכטער איז אַלט געווען פינף יאָהר. זײַן מוטער האָט זיך פאַרנומען מיט זײַן ערציהונג. און אַלס פינף יעהריג קינד האָט ער שוין אויסגעצײַכענט געקאָנט פראַנצויזיש און געשריבען לידער.

אין מערץ 1831 איז ער אינ'ם אויפ-טראַג פון דער פּוילישער נאַציאָנאַלער רעגירונג אַרויסגעפאָהרען קײַן דרעזדען, דאַן קײַן לאָנדאָן. אין יאָהר 1843 איז ער געקומען קײַן פּויזען, כדי אָנטײל צו נעמען אין דער רעוואָלוציאָנערער בע-וועגונג אין פּאָזען. די פּרייסישע מאַכט האָט איהם געהײסען גלײַך אַרויספאָהרען קײַן אויסלאַנד. ער איז אָבגעפאָהרען קײַן פּאַריז, וואו דעם 4-טען מערץ פון זעלבען יאָהר איז ער געשטאָרבען. זײַן לעצטער ווילען איז געווען, מ'זאָל דעם טויטען קערפּער איבערטראָגען קײַן פּוילען.

באָלשעוויקעס ווילען שליסען דעם קלוב פון ווערלענדניקער רבי'ן.

ריגא (יט"א) נאָכ'ן טויט פון ווער-לענדניקער רבי'ן איז אין זײַן הויז אין ווער-לענדניקער רבי'ן איז אין זײַן הויז אין ווע-רער גיב.) אײנגעאָרדענט געוואָרען אַ קלוב, וועלכער עקזיסטירט שוין איבער 60 יאָהר און וואו עס ווערט ימים ולילה געלערנט. די „יעווסעקציע" פאָדערט איצט צו שליסען דעם דאָזיגען קלוב.

אַ זעלטענע געלעגענהייט!

אַ מעבלירט צימער

בײַ אַן אָרנטליכער, אינטעליגענטער פאַמיליע מיט אַ בעזונדערען אײַנגאַנג, 1-טער שטאָק, אויף גינסטיגע בעדינגונגען, געלעגענהײַטליך פון זאַפאַרט צו פער-מיטען. דעם אַדרעס צו ערפאַהרען אין אַדמינ. פון „לאָדזער טאָגעבלאַט".

גאָלד, בלוט און פרויען.

אַ ראָמאַן פול מערקווירדיגע איבער-לעבענישען און לײַדענשאַפטען.

(40-טע פאָרזעצונג).

ער האָט גענומען דאָס פּעקעל, וואָס דער באַראָן האָט איהם געגעבען און עס גוט בעהאַלטען אונטערן מאַנטעל. נאַגי האָט זיך ווידער געזעצט אויף זײַן פּלאַץ און האָט זיך אַוועקגעקערט. ער האָט אָפּגעטון זײַן געשעפט און האָט שוין מעהר נישט וואָס צו טון מיט'ן מאַן. דער מאַן אָבער איז געבליבען שטע-הען בײַ דער טיר.

— וואָס נאָך וואַרטסטו? — האָט נאַגי געפרעגט.

— איך האָב אײַך נאָך עפּעס צו זאָגען.

— וואָס איז נײַעס?

— ער איז נעכטען בײַ מיר געווען.

נאַגי איז ווײַס געוואָרען, ווי דער ווײַסער קראַגען פון זײַן העמד.

— אַלזאָ, לעבט ער נאָך אַלץ? — האָט ער געשטאַמעלט.

— געוויס לעבט ער נאָך. ער ווײַס זאַגאַר וואו זײַן פרוי געפינט זיך און וואָס זי טוט.

— דאָס איז שרעקליך! האָט נאַגי אויסגערופען — ער וואַגט עס זיך צו ווײַזען? עס וועט גאָרנישט העלפען, ער מוז פאַרשוואונדען. קענסטו מיר נישט רעקאָמענדירען אַ גוטען אַדוואָקאַט.

דער קלײנער מאַן מיט די שוואַרצע האָר האָט איהם פאַרוואונדערט אָנ-געקוקט.

— וואָס קאָן אײַך דאָ העלפען אַן'אַדוואָקאַט?

— דאָס בעטע דיך נישט אָן! — האָט נאַגי בײַז געזאָגט דו ביסט איבער-הויפּט נישט דער מענש, וועלכען מען זאָל קענען אָנפאַרטרויען אַזאַ געשעפט, וואָס פאָדערט מוט און ענטשלאָסענהײַט.

— ענטשולדיגט מיר, גנעדיגער הער — האָט דער קלײנער מאַן געענט-פערט — ווען איך ערלויב מיר אײַך צו זאָגען, אַז דאָס געשעפט, וואָס איך וויל דאָ יעצט בעזאָרגען פאַר אײַך, איז אויך נישט אַזוי זיכער. מען דאַרף דערצו אויך האָבען מוט און ענטשלאָסענקײַט.

— גוט. נײַן! דאָס געשעפט, וואָס דו בעזאָרגסט יעצט פאָדערט אַ קלוגען און דורכגעטריבענעם מענשען. דאָס ביסטו. אָבער גענוג דערפון! קענסטו מיר נישט רעקאָמענדירען אַ טיכטיגען אַדוואָקאַט?

— איך ווײַס, אַז אין בודאַפּעשט איז בערימט אַן'אַדוואָקאַט מיט'ן נאָ-מען חוגאָ נאָוואַק.

— וואו וואוינט ער?

דער קלײנער מאַן מיט די שוואַרצע האָר האָט איהם געגעבען נאָוואַק'ס אַדרעס.

— גוט — האָט נאַגי געזאָגט — יעצט נאָך אַ וואָרט, אײדער דו געהסט אַוועק. האָסטו איהם עפּעס דערצעהלט?

— נײַן, מײַן הער, איך האָב אַפילו נישט געוואָלט רעדען מיט איהם.

— הער מיך אויס, מאַן! — האָט נאַגי געזאָגט ערנסט און פינסטער — ווען איך וועל געפאָהר ווערען, אַז דו האָסט אויסגעפּלוידערט אַן'איבריג וואָרט, איז דײַן לעבען נישט ווערט אַ צעבראָכענער קרײַצער.

דער קלײנער מאַן האָט אַ שמײכעל-געטון און גאָרנישט געענטפערט.

— אַלזאָ, ווען וועלען מיר זיך ווידער זעהן? — האָט נאַגי געפרעגט.

— אין 8 טעג אַרום וועלען מיר זיך זעהן, זײַט רוהיג, מײַן הער! איך פּלוידער נישט.

מיט די דאָזיגע ווערטער האָט ער זיך פאַרנויגט און אַרויסגעגאַנגען.

נאַגי איז געבליבען אַלײן און זיך פאַרטראַכט. ער איז געווען אויפגערעגט. עס איז געווען דײַטליך, אַז דער קלײנער מאַן מיט די שוואַרצע האָר האָט איהם געבראַכט אַ זעהר אומאַנגענעמע נאַכריכט. ער האָט זיך אויפגעהויבען פון דיוואַן און איז אַרומגעגאַנגען אין צימער הין-און-צוריק פאַרטיפט אין זײַנע געדאַנקען.

— ער וואַגט זיך ווידער צו קומען! — האָט ער אויסגערופען — ער האָט קײַן מורא נישט! נו, דאָס טאָר נישט געשעהן! איך מוז עפּעס טון! יאָ, עס איז ריכטיג! דאָס וועט העלפען.

ער האָט זיך אַנידערגעזעצט בײַם שרײַב-טיש און אָנגעהויבען צו שרײַ-בען. ער האָט געשריבען אַזוי אַ לאַנגע צײַט. דאַן האָט ער איבערגעלעזען, וואָס ער האָט געשריבען.

— גוט! דאָס איז אַ גוטער רעצעפּט! — האָט ער אויסגערופען — פון אַזאַ רעצעפּט שטאַרבט מען זיכער. ער מוז שטאַרבען. דאָס וועט ווירקען ווי גיפט.

אין אַ קורצער צײַט אַרום געפינען מיר שוין איהם אין שרײַב-צימער פון אַדוואָקאַט נאָוואַק. דער אַדוואָקאַט האָט איהם אויפגענומען גאַנץ העפליך און פרײַנדליך.

אַ רײַך-געקלײדעטער מאַן נעמט מען איבעראַל אויף זעהר גוט.

— איך האָב געהערט, אַז איהר זענט זעהר אַ טיכטיגער אַדוואָקאַט — האָט נאַגי אָנגעהויבען.

דער אַדוואָקאַט האָט זיך פאַרנויגט און געפרעגט.

— צוערשט ערלויב איך מיר צו פרעגען, מיט וועמען האָב איך די עהרע צו רעדען?

— איך בין דער באַראָן נאַגי פון האָלאָוואַצי און וואוין אין שלאָס ראַ-דעצקי, נישט ווײַט פון שטעטעל ראָזענוי.

— נישט ווײַט פון ראָזענוי? — האָט דער אַדוואָקאַט איבערגעפרעגט — מיר דאַכט זיך, אַז דאָרט וואוינט אַ באַראָן מיט'ן נאָמען אַרטור פון באַטיאַני. ער איז בעוואוסט אַלס דעפּוטאַט אין לאַנדטאַג און וועט געוויס באַלד קומען קײַן בודאַפּעשט.

נאַגי האָט אַ שמײכעל-געטון. — דער באַראָן פון באַטיאַני קען נישט זײַן צען אין לאַנדטאַג — האָט ער געזאָגט.

— וואָס איז מיט איהם? איז ער קראַנק? — האָט דער אַדוואָקאַט האַס-טיג געפרעגט.

— ער איז געזונט, אָבער זײַן בעשעפטיגונג וועט נישט ערלויבען איהם צו זיצען אין לאַנדטאַג.

דער אַדוואָקאַט האָט איהם אָנגעקוקט פאַרוואונדערט און ערשטוינט.

— וואָס מײנט איהר, באַראָן? — האָט ער אויסגערופען — ווי זאָל איך אײַך פאַרשטעהן?

— גאַנץ אײנפאַך — האָט נאַגי געענטפערט רוהיג — ער קען נישט קו-מען אין לאַנדטאַג, ווײַל ער איז אַ הענקער.

— לאַכט איהר — פון מיר, מײַן הער? — האָט דער אַדוואָקאַט בײַז אויסגערופען.

— איך לאַך נישט.

— אָבער, ווי איז עס מעגליך?

— איך קען עס נישט זאָגען גענוי — האָט נאַגי געענטפערט — איך ווײס נאָר, וואָס מען דערצעהלט. צוריק מיט אײניגע טעג צוריק האָט מען גע-פונען אין אונזער געגענד אַן'ערמאָרדעטע פרוי. די פּאָליציי איז נאָכגעלאָפען דעם מערדער. דער באַראָן האָט זיך געוואָלט שיצען און איז אַרײַנגעלאָפען אין טורם פון טשעמעי. אַלזאָ, מוז ער ווערען אַ הענקער.

(פאָרזעצונג קומט)

נײַער נצחון פון לופט-פליהערײַ.

עראָפּלאַנען, וואָס וועלען זיך קאָנען אָפּשטעלען אין דער לופט.

די מאָדערנע לופט-פליהערײַ, וואָס ענט-וויקעלט און פּערפעקציאָנירט זיך כסדר שטרעבט צו קענען בעהערשען דעם מע-כאַניזם פון די פליה-אַפּאַראַטען אין אַזאַ מאָס, אַז זײ זאָלען זיך קענען פאַמעליך פאַר-האַלטען אין דער לופט.

ביז איצט איז דאָס פּראָבלעם פון קענען פאַרהאַלטען דעם אַפּאַראַט אין דער לופט, נישט צו דאַרפען זיך עראָפּלאַזען גלײַכצײַטיג אויף פעסטען באָדען, בעטראַכט געוואָרען ניכער אַלס אוטאָפּיע אײדער אַ טעכניש פּראָבלעם.

מיט 2 יאָהר צוריק האָט אַ געוויסער פראַנצויזישער ערפינדער זיך פאַרנומען מיטן פּראָבלעם פון בהדרגה'דיגען אויפ-שטײַגען און לאַנגזאַם פאַרהאַלטען זיך אין דער לופט פון די לופט-אַפּאַראַטען. איצט מעלדעט מען פון בערלין, אַז דער אינזשיניער ענגעלבערג — זאַקסען בעריכ-טעט, אַז איהם האָט זיך אײַנגעגעבען צו לעזען דאָס דאָזיגע פּראָבלעם.

דער ערפינדער האַלט, אַז דער אַעראָ-פּלאַן וואָס איז געבויט לויט זײַן סיסטעם וועט זיך קענען פאַרהאַלטען אין דער לופט, ווען ד"ר פּילאָט וועט נאָר וועלען און אויף ווי לאַנג ער וועט וועלען.

די פּראַקטיק האָט בעוויזען ווי נויטיג עס איז אַזאַ עפּשטעלען דעם מאָטאָר אין דער לופט למשל, בעת עס איז נויטיג מאַכען עפּעס אַ רעפּעראַציע. דאָס קאָנסטרואירען אַ אַפּאַראַט, וואָס זאָל זיך קענען פאַרהאַלטען אין דער לופט ווי אַ פויגעל אָדער אַ אויטאָמאָביל אויף דער ערד, וועט אָהן ספק זײַן אַ היסטאָרישער מאָמענט און דער געשיכטע פון דער אַוויאַטיק.

20.000 מתפללים בײַם „כותל המערבי".

ירושלים (יט"א) אין צווײטען טאָג שבועות האָבען 20000 יודישע מתפללים בעזוכט דעם כותל-מערבי. אין משך פון גאַנצען טאָג האָט דאָ געהערשט אַ מוס-טערהאַפטע אָרדנונג.

די עפענטליכע מײנונג.

פרײַע טריבונע פאַר אַרטיקלען, בריף אין רעדאַקציע און בעמערקונגען, וואָס האָבען אַ געזעלשאַפטליכען אינטערעס, פאַר וועלכע די רעדאַקציע נעהמט נישט איבער די פאַראַנטוואָרטליכקײַט.

אָפענער בריף צו דער אַלגעמײנער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אין טאָמאַשאָוו מאַזאָוו.

אין צוזאַמענהאַנג מיט די לעצטע גע-שעהענישען אין טאָמאַשאָווער שטאָט-ראַט ווי אויך צוליב דער ראָל וואָס די אַלגעמײנע ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע האָט בעת די דאָזיגע געשעהענישען גע-שפּילט, ערלויבען מיר זיך צו ערקלערען פאָלגענדעס: 6 יאָהר האָט רעגירט אין טאָמאַשאָוו דער ענדעקיש - ענגהערזישער שטאָט-ראַט, וועלכער האָט זיך אויסגע-צײכענט מיט זײַן אַנטיסעמיטישער און קאָרופּציאָנעלער מעטאָדען.

אין משך פון גאַנצע 6 יאָהר האָט די טאָמאַשאָווער יודישע בעפעלקערונג גאָרנישט געזעהען פון די גרויסע סומען געלד, וועלכע דער מאַגיסטראַט האָט אויסגעגעבען אויף פאַרשידענע צוועקען, הגם די שטײַער-לאַסט ליגט הויפּטזעכליך אויף די יודען, וועלכע בעטרעפען 40% פון דער היגער בעפעלקערונג. במשך פון דער גאַנצער צײַט האָט די יודישע פראַק-ציע אין טאָמאַשאָווער שטאָט-ראַט, וועל-כע בעשטעהט פון 6 ראַטמענער (דערונ-טער די אַלגעמײנע ציוניסטען) נישט אַרויסגעוויזען די מינדעסטע סמנים פון לעבען און נישט אַרויסגעטרעטען מיט גענוי פאָרמולירטע נאַציאָנאַלע פאָדערונ-גען.

אין דער לעצטער צײַט האָט זיך גע-נען דעם מאַגיסטראַט געשאַפען אין שטאָט-ראַט אַ אָפּאָזיציע פון פּפּ"ס, דײַטשע און יודישע ראַטמענער, וואָס האָט געקענט פאַראייניגען יעדע מעטוגי-קײַט פון שטאָט-ראַט אַ דאַנק דעם, וואָס זי האָט געפירט אַ מעהרהײט פון ראַט (14 אויף די אַלגעמײנע צאָהל 28 ראַט-מענער). אַזוי אַרום האָט דער שטאָט-ראַט אָהן דער אָפּאָזיציע קײַנמאָל נישט געהאַט קײַן קוואָרום און ממילא האָבען די זיצונגען נישט געקענט פאָרקומען.

די אָפּאָזיציע האָט זיך געווענדעט מיט אַ מעמאָריאַל צום אונטער-מיניס-טער סקלאַרקאָווסקי. בעטענדיג אויפצו-לעזען דעם שטאָט-ראַט און בעשטימען נײַע וואַהלען. אַזוי ווי דער מעמאָריאַל האָט דערוואַרטעט קײַן ווירקונג נישט געהאַט האָבען אַלע 3 פראַקציעס בעשלאָסען טאַ-לידאַריש זיך אָבצוזאָגען פון זײַערע מאַנ-דאַטען און אַזוי אַרום צו דעמאָבילי-זירען דעם שטאָט-ראַט.

וכך הוה. די 4 ראַטמענער פון פּפּ"ס און 4 פון דער דײַטשער פראַקציע האָ-בען רעזיגנירט פון זײַערע מאַנדאַטען. ווען עס איז אָבער געקומען צו די יודען איז ענטשטאַנען אַ שפּאַלטונג: 4 האָבען גע-לעגט די מאַנדאַטען און 2 האָבען פאַר-ראַטען די אָפּאָזיציע אונטער דער השפּעה פון די אַלגעמײנע ציוניסטען; די אַלגעמײנע ציוניסטען האָבען נישט בלויז גענומען אונטער זײַער אַפּוטרופּ-סות די דערמאָנטע 2 ראַטמענער, נאָר האָבען זײ אויך רײַנגעוואַשען עפענטליך און אויפגעפאָדערט זײַער קאַנדידאַט אַנ-צונעמען דעם מאַנדאַט. אַזוי אַרום האָט אויפגעלעבט דער בײזאַרטער אַהנמעלמי-נער שטאָט-ראַט. די אַלגעמײנע ציוניס-טען האָבען פאַר דער דאָזיגער טובה, וואָס זײ האָבען געטון דעם ענדעקישען שטאָט-ראַט בעקומען 2 „געוואַלדיגע" הנחות, וועלכע בעשטעהן ערשטענס אין נישט אַרײַנלאָזען די אָרטאָדאָקסישע שוחטים אין שלאַכט-הויז און צווײטענס אין נאָמינירען דעם קהל'שען אינקאַסענט אַלס רעגולירען עקזעקוטאָר.

דעריבער פרעגען מיר די אַלגעמײנע ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע אין טאָמאַ-שאָוו: 1) פאַרוואָס האָט איהר אין משך פון דער גאַנצער צײַט נישט געקעמפט געגען דער פאַרברעכערישער פּאָליטי-טיק פון אונזערע ראַט-מענער און זיי נים צוריקגעצויגען?

2) האַלט איהר, אַז אין די אינטערע-סען פון דער טאָמאַשאָווער יודישער בע-פעלקערונג ליגט אויפצוהאַלטען דעם ענ-דעקישען שטאָט-ראַט כדי ער זאָל קענען פאָרזעצען זײַן יודען-פײַנדליכע מעטאָ-דע? 3) צי זענען בײַ אײַך אויסגעמעקט די נאַציאָנאַלע, קולטורעלע און עקאָנאָ-מישע פאָדערונגען פון דער יודישער בע-פעלקערונג מיט דעם בעקעמפען אָרטאָדאָק-סישע שוחטים? 4) צי ווײסט איהר, אַז אײַער האַנדלונג איז אַ גרויסע קאָמ-פּראָמיטאַציע פאַר'ן כבוד און פּרעסטיזש פון ציוניסטישען געדאַנק?

ציוניסטישע אַרבײַטער - פּאַרטײ „התאחדות" אין טאָמאַשאָוו-מאַז.

פעליקס וואַרבורג ווענען די הילף פון דער רוסישער רעגירונג פאַר דער יודישער קאָלאָניזאַציע.

ווינע (יט"א) אויף אַן'אָנפראַגע פון רעגירונגס - ראַט קרעפּעל פון פּרעסע-דעפּאַרטאַמענט פון עסטרײַכישען אויס-סערן-מיניסטעריום בײַ ה' פעליקס וואַר-בורג וואָס איז שייך זײַן פּערזענליכער מײנונג וועגען דער יודישער קאָלאָניזאַ-ציע אין קרים האָט פעליקס וואַרבורג איהם צוגעשיקט אַ זעהר אָפּטימיסטי-שען בריף. דער בריף ענדיגט זיך מיט פאָלגענדע ווערטער:

„איך קען אײַך פאַרזיכערן, אַז דאָרט ווענען אין משך פון די לעצטע 3 יאָהר דערגרײכט געוואָרען וואונדערבאַרע ער-פאָלגען. די סאָוויעטישע רעגירונג האָט מעהר אויפגעטון פאַר דער קאָלאָניזאַציע ווי מען האָט פון איהר געקענט ערוואַר-טען. דער באָדען, וואָס איז אויסגעטײלט געוואָרען איז אויסגעצײכענט. חוץ דעם זענען געמאַכט געוואָרען פיל ווירטיגע פאַרלײכטערונגען אין פאָרם פון צושטע-לען בוי-מאַטעריאַלען, פאַרשטעהם-מיט-לען א. אַז. וו.

לעזט, אַבאָנירט — דאָס — „לאָדזער טאָגעבלאַט".

לאדזער כראניק.

ווי זעהט אויס די לאדזער שחיטה?

(ג) לויט סטאטיסטישע אויסרעכנונג פון יודישן פליישער-פאראיין (פעם ...ווער 24) ווערט דורכשניטליך אין ...ער שטאט געשחט'ן 800 בהמות און 3000 שעפסן מיט קעלבער וועלכע... נאטירליך, אז זומער-צייט איז די שחיטה שוואכער, דערפאר שטייגט זי ...ער אום ווינטער די האזונע צופשן.

...ונג פון דער קהלה קאמיסיע פאר סאציאלער הילף.

(ג) נעכטן פארמיטאג איז אין קהלה ... פארגעקומען א זיצונג פון דער [קאמי]סיע פאר סאציאלער הילף. עס זע... ערלעדיגט געווארן א רייה ווייטער... ...ביטעס וועגן ארויסשיקן ארימע ...קע אויף קיראציע.

...ליבען איז דער פאליציי.

(ב) היינט הויבט אן דער שעף פון ...פארשוננגס-אמט, קאמיסאר ווייער, ...5-וואכיגען אורלויב. עס וועט אים ...טרעטען דער לייטער פון דער דרי... ...בריגאדע פון אויספארשונגס-אמט, ...סאר מיקא.

וואהלינער שוהל ווערט דאס אייגענטום פון נייעם פעראיין „עזרת ישראל".

לייה-קאסע פאר די מתפללים פון דער וואהלינער שוהל און שטיצע פאר עמיגראנטען.

(ג) אין געלטענע נומער האבען מיר פריער געשריבען וועגען דעם המאגיזמאר-רעליגיעזען פעראיין „עזרת ישראל", וואס ווערט געגרינדעט ביי דער וואהלינער שוהל. אין צוזאמענהאנג דערמיט דערוויסען מיר זיך נאך פאלגענדע פרטים:

היות די וואהלינער שוהל, ארום וועלכער ס'גרופירט זיך דער גאנצער וואהלינער יודישער קיבוץ אין לאדז, איז פערשריבען אויף די נעמען פון די פריוואט-פערזאנען תנחום כאץ און פ. מאקאווער וועלכע לעבען שוין נישט, האבען די מתפללים פון דער וואהלינער שוהל בעשלאסען יורידיש צו ערלעדיגען דעם ענין און פערוואנדלען די שוהל און קהל'שען אייגענטום. דערביי האבען זיי געשאפען צוויי קאנצעפציעס: 1) אז די וואהלינער שוהל זאל פערשריבען ווערען אויפ'ן נאמען פון דער לאדזער יודישער קהלה און 2) אז ס'זאל געבילדעט ווערען א רעליגיעזער אומפארטייאישער פעראיין פון פוילישע יודען, וואס זאל קודם כל איבערנעמען אין זיין רשות די שוהל. נאך אונטערהאנדלונגען און ופיתים האט געזיגט

די צווייטע קאנצעפציע.

צו דעם צוועק איז צונויפגערופען געווארען א פערזאמלונג פון גאנצען הויגען וואהלינער קיבוץ. היות ביי דער וואהלינער שוהל עקזיסטירט א פעראיין „תומכי עניים" (געגרינדעט מיט יאהרען צוריק דורך ה' אליעזר כאנאזאניק ז"ל) וואס שטיצט אלע מתפללים ובפרט פרעמדע, איז בעשלאסען געווארען דעם פעראיין צו לעגאליזירען און רעארגאניזירען אונטער'ן נאמען „עזרת ישראל".

דער פעראיין זאל האבען אין דער ערשטער רייה די אויפגאבע צו שאפען א יודישע פערזאן אינטערעסירט די שוהל אויף וואלטשאנסקא 6 און פארמעל איינפיהרען די אונטערשטיצונגס-ארבייט פאר ארימעלייט אויף א ברייטען מאסשטאב; „עזרת ישראל" האט זיך אויך געשטעלט פאר א ציל ארויסצוהעלפען אלע פרעמדע, וואס האלטען ביים אויסוואנדערן און האבען נישט קיין מיטלען דערצו. ס'איז אויך בעשלאסען געווארען צו עפענען א לייה און שפאר-קאסע פאר'ן מיטעל-קלאס, דערהויפט פאר די מתפללים און פאר אלע, וואס גרופירען זיך ארום די וואהלינער יודען.

דער נאר-וואס געגרינדעטער פעראיין „עזרת ישראל" ארבייט שוין. צווישען די מתפללים פון דער וואהלינער שוהל איז אהיינגעפיהרט געווארען א בעשטייערונג אויף צו שאפען א פאנד פאר שאפען די לייה- און שפאר-קאסע.

אין דער פערוואלטונג פון דעם נייעם פעראיין זענען אריין צוו. אגד. דעם. העלמאן, קלמן לעווענטאהן, בערל עפשטיינער חיים שלום ראזענטאל. פרעזעס איז ה' לעווענטאל.

וואס פאר א רעזולטאטען וועלען ברענגען די אינספעקציע-רייזעס פון מיניסטער סקלאדקאווסקי?

פעת'ן לעצטען וויזיט פון אוגערן-מיניסטער סקלאדקאווסקי אין לאדז האט זיך אונזער מיטארבייטער געווענדעט צום בעגלייטער פון מיניסטער, דעם קאבינעט-שעף זאפיעזשאווסקי, פון וועמען ער האט בעקומען פאלגענדע ערקלערונגען וועגען די דורכגעפיהרטע אינספעקציעס.

מיר דערוויסען זיך דערפון, אז די דורכגעפיהרטע אינספעקציעס און פערשידענע מיילען פון לאנד האלטען שוין ביים ענדע. מיט די אינספעקציעס איז דער מיניסטער אויסען צו בעקענען זיך מיט די לעבענס-בעדינגונגען אין גאנצען לאנד. נאך דער פערענדיגונג פון דער אינספעקציע רעכענט דער מיניסטער צונויפצורופען א קאנפערענץ מיט דער בעפעלקערונג פון די לייטערס פון פערשידענע רעפארטאמענטען פון מיניס-טעריום צו בעטראכטען די רעזולטאטען פון די אינספעקציע-רייזעס. נאך די בעראטונגען וועט ארויסגעגעבען ווערען א גאנצע רייה פערארדנונגען מיט'ן צוועק פראדוקטיווער צו מאכען די אדמיניס-טראציע-ארבייט און גאנצען לאנד און אויפ'ן ערשטען פלאץ צו פערבעסערן די סאניטארע פערהעלטנישען. (ב)

מיניסטער סקלאדקאווסקי וועט בקרוב מאכען א סורפריז לאדז.

(פ) ווי מיר דערוויסען זיך, האט דער מיניסטער סקלאדקאווסקי פאר זיין אפפאהרען פון לאדז פערשפראכען בקרוב ווידער אמאל צו בעזוכען אונזער שטאט, אבער דאס מאל נישט צו וויסען-מוענדיג פריהער.

דער מיניסטער וויל זיך איבערצייגען, צי די שטאט איז שטענדיג אזוי ריין, ווי אין דעם טאג, וואס ער האט זי בעזוכט און צו די הייזער, וואס זענען זעהר אפגעלאזען, וועלען צום בעשטימטען טערמין אויפגעפרישט ווערען.

פאר בויען אהן א פלאן דראהט א שטראף.

(פ) די פאוויאטאווע אפטיילונג ביים לאדזער סטאראסט האט לויט'ן פארשלאג פון סטאראסטא רזשעווסקי צוגעשיקט א פעראררנונג צו אלע גמינעס און זומער-וואוינונגען, וואס פערווערט צו בויען הייזער אויף א „ווילדען אופן", אהן א פלאן פון דער טאלט און אהן א געהעריגער בעריקזיכטיגונג פון די בוי-מאטעריאלען, וואס זענען זיכערער פאר פייער. פאר בויען אהן א בעזונדערער ערלויב-ניש פון די גמינעס וועט מען בעשטראפט ווערען.

צוגענומען איז לאדז 1007 זלאטיס און פערשוואונדען ווי אין וואסער אריין.

(!) צוליב דעם, וואס די בעאמטע פון מלוכה'שען ארבייטס-פערמיטלונגס-אמט און טאמאשאוו בעקומען נישט אויפ'ן ארט זייערע פענסיעס, גאר זיי קריגען דאס און דער צענטראלע און לאדז, שיקען זיי יעדעס מאל אנ'אנדערען דעלעגאט נאך דעם געלד פאר אלע בעאמטע. דעם 1. יוני איז דעלעגירט געווארען קיין לאדז דער בעאמטער פורמאנטשוק. דער לעצטער האט אין לאדז בעקומען אויסגעצאהלט 1007 זל. פאר זיך און זיינע קאלעגען, און ער איז נעלם געווארען מיט דער אפטיקא.

די זאך איז מיטגעטיילט געווארען דער פאליציי. פורמאנטשוק האט זיך ביז היינט נישט אנגעזוכט. מען איז זיך משער, אז איבער פורמאנטשוק'ן איז אויסגעפיהרט געווארען א מארדערס-אנ-פאל. די אויספארשונג דויערט.

שלעכטער סעזאן אויף זומער-גערטנער.

(פ) צוליב די אפטע רעגענס האבען א גאנצע רייה אונטערנעהמער, וואס האבען געפאכטעט גערטנער אויף איינצו-ארדנען פערגניגונגען, געליטען גרויסע שאדענס. אויב דאס וועטער וועט זיך נים פערבעסערן, קלויבען זיך די איינגע מיטער צו שליסען די גערטנער.

מאטורא-עקזאמענס אין יאשונסקא-זעליגמאנ'ס גימנאזיע.

אינ'ם 8-קלאסיגען פרויען-גימנאזיום פון פרוי יאשונסקא-זעליגמאן האבען זיך די מאטורא-עקזאמענס שוין פערענדיגט. מאטורא האבען היי-יאהר בעקומען: ט. בלומאן, מ. ציימאן, ת. גרינשטיין, פ. אוזביצקא, ד. יאגאווסקא, ג. קאשאב, י. קאן, ב. לעווענשטיין, פ. לעווין און פ. פערלמיטער.

אלגעמיינע פערזאמלונג פון דער טריקאטאזש-סעקציע.

היינט מאנטאג און אוונד קומט פאר אנ'אלגעמיינע פערזאמלונג פון טריקאטאזש-סעקציע ביים טאגאזין-שניידער-פעראיין, אלעע 1. מאי 2. און דער טריקאטאזש-בראנזשע הויבט זיך שוין אן דער ווינטער-סעזאן. דעריבער שטעהט פאר דער פערזאמלונג זעהר וויכטיגע פראגען צו בעהאנדלען.

געעפענט א כשר שחט-הויז אין כאינע.

אין כאינע האט זיך איצט געעפענט א ניי שחט-הויז, וואו עס ווערען גע-שחט'ן גסות ודקות אונטער דער השגחת פון פושינער רב שליט"א. דער רב בע-זוכט דאס שחט-הויז עטליכע מאל אין דער וואך און זארגט פאר דער כשרות פון דער שחיטה חוי ביז אהער, איידער עס איז געווען א שחט-הויז. 2576

וואס ווערט היינט געשפילט אין די טעאטערן און קינאס?

שטאטיש טעאטער: — „גיט מוטער זיין נישטענע דזיויק".

זומער-טעאטער אין טעשיק-פארק — „טאטענגא רעקלאמי".

טאזולאבגי: — „גיכעיניגעקא".

לונא — „די געהיימניש פון בודואר פון דער גרעפין ל".

גראנד-קינא: — דער שווארצער אדלער.

גאוועסטי: — „א פרוי—א שפיאן".

אפאללא און קארסא — „אונזער ...".

באהן-קאטאסטראפע נעבען לאדז.

3 וואגאנען צעשמעטערט, מאשיניסט שטארק צוקלאפט.

שבת-צו-נאכט 2 א זייגער האבען זיך [אויף] דער סטאציע אושאראוו צוזאמענ[געשטויסען] א לאקאמאטיוו מיט א שטעל[ענ]דיגען משא-צוג. וואס איז געווען גע[פאר]גינט מיט קויהלען.

[פון דע]ר קלאפ איז געווען אזא שטארקער, [אז אי]ינן וואגאן איז געגצליך צושמע[טער]ט געווארען, 2 אנדערע ווידער ווענן [שטא]רק בעשעדיגט. אויך דער לאקא[מאטיוו] איז בעשעדיגט געווארען.

[אויפ'ן] ארט פון פארפאל איז תיכף [אנגע]קומען די אויספארשונגס-מאלס, [וואס] האט פעסטגעשטעלט, אז די סבה פון דער קאטאסטראפע איז געווען, וואס דער ארייננפאהר-סיגנאל איז נישט גע-ווען פערמאכט.

דער געהילף-מאשיניסט, דער 25-יעה-ריגער פ. שומקעוויטש האט אין לעצטען מאמענט פערזוכט אראפצושפרינגען פון לאקאמאטיוו. ער האט זיך אבער צו-קלאפט דעם גאנצען קערפער. נאכ'ן ער-טיילען אים די ערשטע הילף איז ער אפגעשיקט געווארען אין א ווארשאווער שפיטאל. דעם מאשיניסט האט נישט גע-שאדט.

ווער וועלען זיין די נאטשעלניקעס איז די פינאנץ-אמטער?

(ב) אין שייכות מיט'ן פערגרעסערן [פון] 1. יולי ה.י. די צאהל פינאנץ-אמטען [אין] לאדז אויף 12, צגשטאט די איצטי[גע] 6, האט די היגע פינאנץ-קאמער פאר[ג]עלעגט אין פינאנץ-מיניסטעריום פאל[גענ]דע קאנדידאטען-ליסטע אויף נאטש[עלנ]יקעס פון די נייע פינאנץ-אמטען. [אין] 1. אמט זאל איבערנעמען דעם אמט [פון נ]אטשעלניק ה' דול, אין 2. — ה' ...נאווסקי; אין 3. — ה' סודארסקי; [אין] 4. — ה' פארמיגניצקי; אין 5. — ה' זשמיגראדזקי, אין 6. — ה' וואל, אין 7. — ה' מיכאלשעווסקי, אין 8. — ה' שטאסיאק; אין 9. — ה' סאביעראי; אין 10. — ה' יאשינסקי; אין 11. — ה' שאמלאנר, אין 12. — ה' ריטניעווסקי.

די ערשטע 8 פינאנץ-אמטען וועלען זיך געפינען אויף אנדראווא 28 און די איבריגע 4 — אין דער געביידע פון דער פינאנץ-קאמער.

די עפענטליכע מיינונג.

פריוואטע צוזונע פאר ארטיקלען, בריף אין רעדאקציע און בעמערקונגען, וואס האבען א געזעלשאפטליכען אינטערעס, מאר ווארום די רעדאקציע נעהמט נישט איבער די פעראנטווארטליכקייט.

די מוסטערהאפטע ארדנונג פון יתומים-הויז זגערזשער 40.

[ליב]'ער ה' רעדאקטאר!

[איך] בעט העפליך מיר נישט אבצוזא[גען] אבצודרוקען פאלגענדע שורות, פאר [וועלכ]ע איך דאנק פאראויס:

[ביי] געלעגענהייט בין איך געווען אין [יתומ]ים-הויז אויף זגערזשער 40. פרעזעס ...ווינבנבאר האט מיך ארומגעפיהרט [איבע]ר אלע זעלער פון יתומים-אונטער... וואס פערנעמט דריי שטאק. אלץ [איז ד]ארט געפיהרט אויף א מוסטערהאפ[טן] אופן; די שלאף-צימערן פאר די [יתומ]ים'לעך זענען ריין און ווייס ווי שניי, ...טלעך זענען ציכטיג און זארגפעל[טיג] ...געקליבען מיט פריש בעטגעוואנד. ...ענד פון אלע צימערן זענען גע... ...ם מיט אייל-פארב, פון יעדען ווינ... הויכט מיט בעל-הבית'ישקייט, עס ...ליכטיג, לופטיג, און פערזעהן מיט בעקוועמליכקייטען, צוגעפאסט צו [פאר]ערונגען פון אזא מאדערנער סא... [דע]ר היגיענישער און קולטורעלער ער[ציהו]נג-אינסטיטוציע.

[מי]ר מעהרערע צעהנדליגער יודישע קינ[דע]ר (דעריבער אויך אזעלכע, וואס ...אהינצו ארייגעגעבען געווארען [פו]ן דער קהלה), געהען ארורך אין דעם ...ען יתומים-אינשטאלט צוערשט א פראבעל-קורס און דערנאך א שולע. זיי ווערען דארט צוגעגרייט פאר לעבענס-פעהיגע, פראדוקטיווע מענשען, אויסלענענדיג זיי אויך אפטמאל א פאך.

די אינסטיטוציע ארבייט אבער ביי שווערע פינאנציעלע בעדינגונגען, זי נויטיגט זיך אין מאטעריעלער און מאראלישער מיטהילף פון דער לאדזער יודישער געזעלשאפט. פינדעסטוועגען איז נחת ציזעהן, ווי אזוי עס בליהען און וואקסען און אנטוויקלען זיך דארט די יודישע יתומים'לעך: 5 מאל טעגליך בעקומען זיי נאהרהאפטע מאלצייטען, דערונטער א גוט מיטאג מיט פלייש. נישט אומזיסט רייסען זיך יודען אריינציגעבען אין דעם יתומים-הויז עלענדע קינדערלעך. פלאץ איז דא פאר זיי, אויכהאל-טונגס-מיטלען פעהלען.

איך ווענד זיך דעריבער צו אלע יודישע פליישער אין לאדז זיי זאלען אונטערשטיצן די דאזיגע וויכטיגע אינסטיטוציע דורך ווערען מיטגלידער און רעגולער ארייננטראגען שפענדען.

מיט אכטונג

פרנס חנא קאמינסקי,

וויצע-פרעזעס פון לאדזער מיטשער-פעראיין, פעטריקאווער 24.

ווער דארף זיך שטעלן אויף די פאבאר-קאמיסיעס?

היינט דארפען זיך אויף דער ערשטער פאבאר-קאמיסיע אויף טראוגוטא 10 שטעלן די פאבאר-אנגעהעריגע פון יאהרגאנג 1906, וואס וואוינען אין שטח פון 7-טען קאמיסאריאט — און וואס זייערע נעמען הויבען זיך אן פון D. E. F. G.

מארגען: H. Ch. I. J. K.

אויף דער צווייטער קאמיסיע אויף זאקאטנא 82 דארפען זיך היינט שטעלן די פאבאר-אנגעהעריגע פון יאהרגאנג 1906, וואס וואוינען אין שטח פון 14-טען קאמיסאריאט און וואס זייערע נעמען הויבען זיך אן פון די ליטערעס L. Ł. M. N. O. P. R S.

מארגען: 14 קאמיסאריאט

דריטע ראיאן-קאנפערענץ פון „התאחדות".

(ג) אין איינעם לאקאל, אויף שעגעוויטש-גאס 3/5 האט זיך נעכטען גאכמיטאג געעפענט די דריטע ראיאן-קאנפערענץ פון „התאחדות" אין לאדזער וואיעוואדזטווא. עס זענען געקומען 18 דעלעגאטען פון 13 שטעט און 6 דעלעגאטען פון לאדז. מצד דעם צ.ק. פון ווארשא איז פערטרעטען ה' משה גארדאן.

אינ'ם נאמען פון ראיאן-קאמיטעט עפענט די קאנפערענץ ד"ר א. טארטאקאווער. אין זיין רעדע שטעלט ער זיך אפ אויף דעם איצטיגען ווילטיגען מאמענט אינ'ם ציוניזם און אויפ'ן פאר-שטעהענדען 15. ציוניסטישען קאנגרעס. דער רעדנער בעגריסט ראו די אנגעקומענע דעלעגאטען. און פרעזידיום פון דער קאנפערענץ ווערען געוועהלט: ד"ר ז. עלענבערג אלס פארזיצער און בייזיטצער ווינסקי (קאליש), שאיעוויטש (טאמאשאוו), ריבאק (לאסק) אלס ביזיצענדע.

ה' נ. ליכטענשטיין גיט אב דעם בעריכט פון דער טעטיגקייט פון ראיאן-קאמיטעט פאר די לעצטע 8 חדשים. דער רעפערענט האט אנגעוויזען אויף דער שוואכער פעראינטערעסירונג און דער ארבייט פון א סך ארגאניזאציעס אויף דער פראווינץ. די איצטיגע קאנפערענץ וועט קודם כל זיך מוזען בעשעפטיגען מיט דייגער ארגאניזאציאנעלער ארבייט, איינפיהרען א שטרענגע דיסציפלין, וועל-כע איז גלייטנע בפרט איצט, פאר'ן 15. ציוניסטישען קאנגרעס און פאר די שטאט-ראט-וואהלען און לאנד.

דאן גיבען אפ בעריכטען פון די בעזונדערע ערטער די דעלעגאטען. פון די בעריכטען איז צו זעהען, אז אויף דער פראווינץ הערשט אנ'אפאטיע צוליב דער רעעמיגראציע פון ארץ-ישראל. די „התאחדות"-ארגאניזאציעס האבען מיטגע-האלפען אפצושוואכען די אפאטיע. דאס איז געלונגען אין א גרויסער מאס.

אין דער דיסקוסיע איבער די בעריכטען זענען אנגעצייכענט געווארען פלענער פאר א ראציאנעלער און פראדוקטי-ווער ציוניסטישער ארבייט אין די רייהען פון די ארבייטס-ציוניסטען.

ד"ר א. טארטאקאווער האט דערויף רעפערירט וועגען דער לאגע אינ'ם ציוניזם און שייכות מיט'ן 15. ציוניסטישען קאנגרעס; ד"ר ש. שווינג — אונזער שטעלונג צו די שטאט-ראט-וואהלען; משה גארדאן (ווארשא) — די לאגע אין „התאחדות" אין פוילען; ד"ר ז. עלענבערג — די צוקונפטיגע ארבייט פון „התאחדות".

נאך די רעפעראטען — רעזאלוציעס און וואהלען פון א נייעם ראיאן-קאמיטעט.

די קאנפערענץ האט זיך פערצויגען ביז היינט 4 בעגינען.

א גרויסע רבי'אישע חתונה אין לאדז.

ווי מיר דערוויסען זיך, וועט מארגען דינסטאג פארקומען אין לאדז א גרויסע רבי'אישע חתונה. עס ווערט אויסגעגעבען די טאכטער פון קינסקער רבי'ן ר' נתן דוד זצ"ל מיט א זוהן פון דזיאלאשיצער רבי'ן שליט"א. דער חתן איז אנ'איינינקעל פון קאטארנער רבי'ן.

צו דער דאזיגער חתונה קומען ספעציעל קיין לאדז ביז 20 רביים און רבנים פון גאנץ פוילען. די חתונה וועט גע-פראוועט ווערען אין ענגלישען זאל, אלעע 1. מאי 2, און עס וועלען צונעלאזט ווערען נאר די, וואס וועלען האבען בעקומען ספעציעלע חתונה-קארטען.

נייער פאהר-פלאן

פון 15 מאי 1927 ביז'ן 1 סעפטעמבער.

לאדז—פאבריקס-וואקזאל.

געהען אב קיין:		קומען אן פון:	
ווארשא (בעגנאכט) — — —	1.40	קאלושקי (בעגנאכט) — — —	1.55
ווארשא (שנעל-צוג) — — —	7.50	ווארשא — — — — —	4.40
קאלושקי (זונטאג און חגא-טעג)	9.05	קאלושקי — — — — —	7.21
טארנאבזשעג (דורך גאלקובעק— סלאטיבי) — — — —	9.30	קאלושקי — — — — —	8.15
קאלושקי (פון 1 יוני—1 סעפט.)	10.35	טשענסטאכאו — — — —	9.35
קאלושקי — — — — —	11.50	ווארשא — — — — —	10.40
ווארשא — — — — —	14.25	קאלושקי (פון 1 יוני—15 סעפט.)	12.35
ווארשא — — — — —	15.20	סקארזשיסקא — — — —	13.25
טשענסטאכאו — — — —	16.25	ווארשא — — — — —	14.40
קאלושקי — — — — —	18.05	ווארשא — — — — —	16.33
ווארשא (שנעל-צוג) — — —	18.55	טארנאבזשעג — — — —	19.55
סקארזשיסקא — — — —	19.10	קאלושקי — — — — —	20.25
ווארשא — — — — —	20.10	קאלושקי — — — — —	22.15
קאלושקי — — — — —	23.45	ווארשא (שנעל-צוג) — — —	22.45
		קאלושקי (זונטאג און חגא-טעג)	23.20

לאדז—קאלישער וואקזאל.

געהען אב קיין:		קומען אן פון:	
סטראלקאוו (בעגנאכט) — — —	2.01	ווארשא (בעגנאכט) — — —	1.46
ווארשא — — — — —	3.14	סטראלקאוו „ — — — —	2.59
ווארשא (שנעל-צוג) — — —	6.41	פאריז—בערלין (שנעל-צוג) —	6.33
ווארשא — — — — —	7.14	קראקא — — — — —	6.38
פויזען — — — — —	8.00	פויזען — — — — —	6.59
קאלושקי — — — — —	8.10	לאוויטש — — — — —	7.43
קוטנא — — — — —	9.03	קוטנא — — — — —	8.43
פויזען — — — — —	12.57	סטראלקאוו — — — —	8.53
בערלין—פאריז (לוקסוס) — —	13.04	ווארשא — — — — —	10.39
ווארשא — — — — —	13.15	לעמבערג — — — — —	10.40
ווארשא — — — — —	13.47	ווארשא (לוקסוס, מענטאג, מיטוואך, פרייטאג) — — —	11.58
קוטנא — — — — —	14.10	ווארשא — — — — —	12.44
לעמבערג (דורך סקארזשיסקא)	15.25	פויזען — — — — —	13.32
שעראדז (שבת, זונטאג, חגא-טעג)	16.40	קוטנא — — — — —	13.45
סטראלקאוו — — — —	18.35	קאלושקי — — — — —	18.05
ווארשא (לוקסוס, מענטאג, מיטוואך, פרייטאג) — — —	19.18	פויזען — — — — —	18.40
לאוויטש — — — — —	19.38	פאריז—בערלין (לוקסוס) — —	19.05
קוטנא—דאנציג — — —	20.15	קוטנא — — — — —	20.13
קראקא (דורך ראקיטשין) —	20.35	ווארשא — — — — —	21.48
פויזען — — — — —	21.58	קוטנא — — — — —	22.05
בערלין—פאריז (שנעל-צוג) —	22.14	שעראדז (שבת, זונטאג, חגא-טעג)	22.10
קוטנא — — — — —	23.58	ווארשא (שנעל-צוג) — — —	23.06

זעלבסטמארד פון לייטער פון א טעלעפאן-סטאציע.

(§) נעכטען האט זיך אויף וואוועל-סקא נומ 23 הערשאסען דער 36-יעהרי-גער פראנטשישעק אפרעדא, דער לייטער פון דער פערזענליכקייטס-ביורא פון די טעלעפאנען. דער זעלבסטמערדער האט מיט עטליכע יאהר צוריק חתונה געהאט מיט דער טאכטער פון ווירט פון הויז, וואו ער האט געוואוינט. לעצטענס איז ער ארייננעפאלען אין א מעלאנכאלישער שטימונג און פאר זיינע קאלעגען זיך אויסגעדריקט, אז עס לוינט נישט צו לעבען.

נעכטען איז אוועגד האט די פרוי דער-הערט א שאס פון א רעוואלווער. ארייג-לויפענדיג אין צימער, וואו איהר מאן האט זיך געפונען, האט זי איהם גע-טראפען ליגען אין א טייך בלוט.

דער זעלבסטמערדער איז געשטארבען אין שפיטאל.

הויך-יעהריגע זומער-פעריען אין מיטעל- און פאלקס-שולען.

(ג) מארגען, מאנטאג, דעם 21. יוני הויבען זיך אן אין אונזער שטאט די זו-מער-פעריען אין די הויכע מיטעל-שולן, ועריגמער אויך אין די יודיש-געוועל-שאפטליכע גימנאזיעם.

אין די פאלקסשולען וועלען די פעריען זיך אנהויבען ערשט דעם 28 ד. ח. אין דער זעלבער צייט וועלן זיך אויך אנהויבען די וואקאציעס אין אלע פרי-וואט-שולען.

דאס נייע שול-יאהר וועט זיך אנהויבען דעם 1. סעפטעמבער ד. י.

דער גע'גנב'עטער פארטפעל איז געפונען געווארען — די דאלארען מיט די זלאטים זענען אבער „אויסגעמריקענט".

(!) מיט עטליכע טעג צוריק האט מען ביי ד"ר הענריק גאלעוויטש (קארא-לא 4) אויפ'ן טראמוויי ארויסגע'גנב'עט א פארטפעל מיט האקומענטען, 50 דא-לאר און 600 זל. מזומנים. ד"ר גאלע-וויטש האט זיך באלד געכאפט, אז ס'איז געשעהען א גנבה. וועגען דעם האט ער מיטגעטיילט דעם טראמוויי-קאנדוקטאר, וועלכער האט דורכגעזוכט א רעוויזיע אויפ'ן טראמוויי, אבער — פון פארטפעל איז קיין אנצייכענעניש נישט געבליבען.

נעכטען נאכמיטאג האבען קינדער זיך געשפילט אין קארידאר פון וואולטשאנ-סקא 144. בעת מעשה האט א יונגעל ארייננעקוקט אין א פאס און פון דארט ארויסגענומען ד"ר גאלעוויטש'ס גע-גנב'עטער פארטפעל, וועלכער איז שוין אבער געווען ליידיג. פאליציי האט זיך פעראינטערעסירט מיט דעם ענין.

א קצב פאטשט א רב פאר הייסען אפהיטען דיני כשרות.

(גן) אין שעראדז האט פאסירט א פאל וואס האט אויפגעטרייסעלט די גאנצע יודישע בעפעלקערונג און דער שטאט א שעראדזער יודישער קלוב, וועלכער האט נישט געוואלט פאלגען דעם ראב-בינער רב און ענינים תקנות-הכשרות, האט זיך דעם פערגאנגענעם דאנערשטאג „צשווערמעלט" מיט'ן רב און שחט-הויז און איהם געגעבען א פאטש.

צווישען די קצבים אין שחט-הויז איז ענטשטאנען א בהלה; אלע האבען גע-וואלט דורס'ן דעם קצב, וואס איז בע-פאלען דעם רב.

די גאנצע בעפעלקערונג איז אויפגעע-בראכט אויף דעם קצב — קיין שום יוד וויל ביי איהם שוין נישט קויפען קיין פלייש, און שחט-הויז ווערט ער דורך די קצבים מעהר נישט ארייננעלאזט.

אין שייכות מיט דעם פאל איז ארויס געפאהרען געווארען קיין שעראדז דער פארזיצער פון אגודת-הרבנים, דער קאלישער רב, דער אזארקאווער רב, ווי אויך דער חרב דעם. לעוון.

59-יעהריגע פרוי סמ'ט זיך צוליב פארוורף וועגען פעראט.

(!) צווישען דער 59-יעהריגער מאריא פאשקאווסקא (פאביאניצער נאס 67) און איהר מאן קומען פסדר פאר אוואנ-טורעס. די שכנים זאגען איבער, אז די מכלולים פלעגען פארקומען אויפ'ן באדען פון פאמיליען-פעראט. פרוי פאש-קאווסקא האט געליטען פון איהר מאנ'ס אויפפיהרונג און זי איז שטענדיג ארומ-געגאנגען א דענערווירטע.

נעכטען נאכמיטאג, ווען פרוי פאש-קאווסקא איז געווען איינע אליין אין שטוב, האט זי מיט'ן צוועק צו בעגעהן זעלבסטמארד, אויסגעטרונקען עסיג-עסענץ. ווען די שטוב-מענשען זענען אהיימגעקומען, האבען זיי געטראפען די זעלבסטמערדערין א גוסס'דיגע.

ווען עס איז אנגעקומען די גיכע הילף איז פאשקאווסקא שוין געווען א טויטע.

שוין דערשינען:
בריוו פון דער מאמע פון דער יידישער בינע
אסתר רחל קאמינסקא
מיט ארבייט און באמערקונגען פון מארק טורקאוו.
דאס ביכל אנטהאלט 73 בריוו, וואס די גרויסע יידישע קינסטלערין האט געשריבן צו: יעקב דינעזאן, מענדל עלקין, פאולא און נח פרילוצקי, אברהם יצחק קאמינסקי, רעגינא קאמינסקא, אידא קאמינסקא, יוסף קאמינסקי, זיגמונט טורקאוו, יאנאס טורקאוו א. א.
10 דרוק-בויגן. 5 בילדער. פראכט-אויסגאבע.
— פרייז 3.75 זל. —
מיט באשטעלונגען זיך ווענדן:
Kooperatywa „Bycher" Warszawa, Nalewki 2-a

-אלע יודען-
ערלעדיגען זייערע רעכטס-קאנסולטאנטען-ארבייטען אינם לאנגיעהריגען קאמפעטענטען-ביורא
זינגער, זאכאדניא 36
פרונט, פארטער.

בעריהמטער פאטאגראף-קינסטלער, פיהרט אויס פאטאגראפיעס אהן קאנקורענץ!
יעדע פאטאגראפיע איז א קונסט-בילד!
ספעציאליסט פון קינדער-אויפנאהמען נעמט אן אלערליי בישטעלונגען און קומט צו די קליענטען א היים. די אויפנאהמען ווערען אויס-געפיהרט דורך א אפאראט פון דער נייעסטער טעכניק ביי די מיטהילף פון קינסטליכען ליכט. א חוץ דעם ווערען אויסגעפיהרט אלערליי אויפנאהמען ווי: פארטרעטען, חאכצייטען, ספארטס, טעא-טער און מצבות-אויפנאהמען אויך בעשטעלונגען אויף ארויס-צופאהרען. דאס וועטער און די צייט פון טאג שטערט נישט צו די אויפנאהמען. נישט קוקענדיג אויף דער גרויסער בעקוועמליכקייט זענען די פרייזען זעהר צוגענגליך. בעשטעלונגען ווערען אנגענומען פון א זייגער 10 פריה ביז 8 נאכט.
זאוואדזקא 39, 3-טער שטאק, אפיצינע ביי הערשאפט סאאור.
גוט און ביליג! גוט און ביליג!

Dr. I. Aizner
צוריקגעקערט
נארוטאוויטשא 6.

א גוט-איינגעפיהרט אייזען-געשעפט מיט אדער אהן סחורה צוזאמען מיט א וואוינונג איז צוליב אבריזע זאפארט איבערצוגעבען. צו ערפאהרען Kuszyński, Lutomierska 18

פאר 3 זל. עלעקטריש-ליכט אין שטוב
קען יעדער בעקומען אויסצואצ-לען וועכענטליך פער יעדען פ.
פ. לעווין, קאנסטאנטינער 58,
פראנט-גאח"לב.
בעמ. עלעקטרישע לאמפען און נאז-שאקעס מיט 25% ביליגער פון צענניס.
קאנצעסירט דורך דער לאדזשער עלעקטראתניע.

והיה כי ישאלך בנך מחר לאמר מה זאת?
פארוואס לויפט יעדער אין ביורא פיעטרי-קאווער 17? ואמרת אליו, זאלסט דו איהם זאגען, אז אין דעם ביורא פיעטרי-קאווער 17, דורכגאנג (זאכאדניא 52 ווערט לויט'ן אויסגאח בעקימענעהמט ערלע-דיגט אלערליי ביטעס, קלאוועלעס זא-בעזיפעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, אפעלאציעס, אפאזיציעס, אד-וואלאניעס, רעקורסען — רעגעסטראנ-צעסיעס, פעטער אין קאמיסאר.-זשאנדו, ביטעס אין אלע פאליציי-בעצירקען, שות-פות-אקטען, סמאטוטען, אקטען אינפארציזעס, אקטען דארא-וויזגעס, קארגע ספראוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.
שנעל, ריעל און ביליג!
מיט אכטונג י. מאנעלא רעכטסקאנסולענט
פיעטריקאווער 17, זאכאדניא 52.

וויכטיג פאר דאמען!!!
מאכט איך די פלעגאנטסטע דאמען-היטע נאך דער לעצטער פאריזער מאדע און די פלעגסטע היטע איבער-ארבייטע איך אויף גענצליך נייע. געדענקט די אדרעס: 23 זאוואדזקא 23 אין הויף, 2-טען אריינגאנג, לינקס פארטער.
גאר פאר 2.50 זל.
ווערען געמאכט זיידענע, שמרויי מיט זיידע אויף פילץ-היטען אין אלע פארבען אין פיינסטער אויספיהרונג ,TOLA" זל.
בעמ. גאר פאר 7.

ZAKŁAD ŚLUSARSKO-MECHANICZNY
F. MOTYL, Łódź (Majster Cechowy)
Zawadzka 19 — telef. 55-42
Firma egzystuje od roku 1895.

פרעגט נישט וועגען „Cosmopolis"
די יעניגע, וועלכע האבען בענוצט נאר דאס איינע מיטעל, נאר פרעגט די, וועלכע האבען בענוצט אלע מיטלען און זיי וועלן אייך זאגען, אז דאס ערפאלגרייכסטע פון זיי, דאס אנגענעהמע אין דער אנווענדונג און דאס ווירקזאמסטע איז נאר
COSMOPOLIS
וועלכע פלעגט מיט ערפאלג און בעהאלט אויסגעצייכענט די פרישקייט פון פנים, הענד און קערפער.
קאסמאפאליס דאס איז נישט קיין קרעם. קאסמאפאליס דאס איז נישט קיין פאסטע צום פנים.
קאסמאפאליס איז א גאנץ נייע און ביז אהער נאך נישט געוועזענע זאך.
הויפט-סקלאד אויף פוילען: Roman Włodarski, Warszawa, Lubeckiego 5
צו בעקומען אין די אפטייקען, אפטייק-סקלאדען און פערפומעריעס. פרייז זל. 2.50 פאר א שטיק. אין פאל ווען מען בעקומט נישט דארף מען זיך ווענדען צום הויפט-סקלאד פאר פוילען. אויסערטיגע ווערט צוגעשיקט נאכ'ן בעקומען פאראויס זל. 2.75 אדער 3.25 פאר נאכנאמע. היט זיך פאר פעלשונגען!
פערטרעטער אויף בעזונדערע שטעט אויף אייגענער רעכנונג ווערט געוואונשען.

לעזט — דאס — „לאדזשער טאגעבלאט"

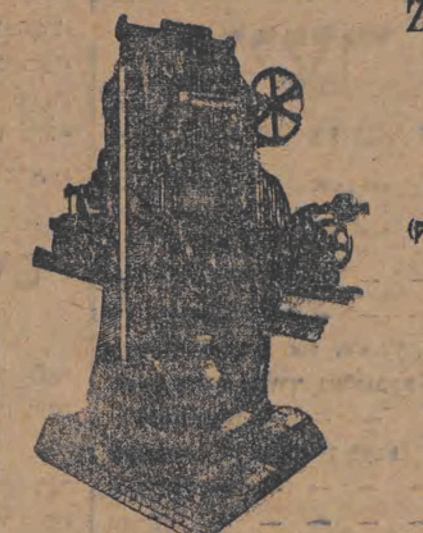

Zjednoczone Fabryki Maszyn
„UNIA"
dawn. C. Blumwe i Syn, Sp. Akc.
BYDGOSZCZ-WILCZAK
(די עלטסטע אין פוילען ספעציאל-מאשינען-פאבריק)
ליפערט אלס ספעציאליטעט:
קאמפלעטע איינריכטונגען פאר האלץ-בעארבייטונג.
מיט אנפראגען זיך צו ווענדען צום פערטרעטער:
Inżynier G. Praszkier,
Łódź, Zawadzka 16a
Tel. 27-52.

פאר 12 זל. לערן איך אויס טאנצען
פאר אנפענגער הייבט זיך אן דער קורס דעם 3-טען פון יעדען חודש. איינשרייבונגען אין דער טאנץ-שולע פאלודניאווא 10.
מיט אכטונג ד. פרידוואלד.

לעטשניצע.
17 זגערסקא 17, טעל. 16-33.
אלערליי קראנקהייטען ווערען עמפאנגען דורך ספעציאליסטען-דאקטוירים פון 9 פריה ביז 6 אוונד. — מאסאזש, עלעקטריזאציע, פאקען-שטעלען, קינסטליכע בערגזאנ"ן-בעשטראלונגען, אימפונגען געגען שקארלאטינע.

Dr Feliks Bornstein
Cegielniana 4
טעלעפאן 34-90.
ספעציאליטעט: אקושער און פרויען-קראנק
נעמט אן פון 3—6 נאכמיטאג.

Dr H. Spira-Bornsteinowa
Cegielniana 4
טעלעפאן 34-90.
ספעציאליטעט: אקושער און פרויען-קראנק.
נעמט אן פון 3—6 נאכמיטאג.

פאדערט איבעראל
נאר פאטענטירטע
פעלד-בעטען
פערזעהען מיט דער מארקע
Palma-Patent
פאר וועלכע מיר גאראנטירען.
אויך שטענדיג אויף לאגער אין א גרויסען אויסוואהל: ניקעל-בעטען, קינדער-בעטען, אמעריקאנקעס, קינדער-וועגעלעך, הויכע קינ-דער-בענקלעך, שאפקאווע און געבעטע מאטראצען.
ביליגסטע פרייזען! רעעלסטע בעהאנדלונג!
לאדז, פולנאצנא 24, טעל. 31-85.

אבאנאמענטס-פרייז: פאר א חודש אין פוילען 5 זל., אין פראנקרייך און בעלגיען—20 פראנק, אין אנדערע לענדער—1,25 דאלאר. אנאנסען-פרייז: פאר א מילימעטער-שורה פאר'ן טעקסט 16 גר., פרייטאג 24 גר., אין טעקסט 40 גר., פרייטאג 60 גר., נאכ'ן טעקסט 12 גר., פרייטאג 18 גר. פאר אויסלענדישע אנאנסען 100% טייערער. אויסער דער שטאט—מיט 50% טייערער. פון די פרייזען ווערן ניט אראפגעגעבען קיין ראבאט.

Redaktor-wydawdca E. Hamburski. Tłocznia: E. i M. Hamburskich w Łodzi Piotrkowska 16.